

SOROTAN KHAS

COVID-19: Kesan terhadap Perniagaan dan PKS — Perspektif Global, Rantau & Nasional

Sorotan Khas

COVID-19: Kesan terhadap Perniagaan dan PKS – Perspektif Global, Rantau & Nasional

SENARIO GLOBAL

Statistik mengenai pandemik COVID-19 sangat membimbangkan. Dalam tiga bulan pertama pandemik global ini melanda, sekolah dan universiti telah ditutup kepada lebih daripada satu bilion pelajar daripada semua peringkat umur. Setakat November 2020, COVID-19 telah menular ke hampir semua negara dan menjejaskan lebih daripada 50 juta orang di seluruh dunia, menyebabkan lebih daripada 1.25 juta kematian dan lebih daripada separuh populasi dunia berada dalam keadaan sekatan pergerakan dan hidup dalam langkah pembendungan yang ketat. ^[1]

Langkah pembendungan mempunyai kesan yang buruk terhadap ekonomi global, lebih-lebih lagi pandemik ini berlaku ketika perdagangan dunia sedang menyusut. Kejutan sistemik – gangguan aktiviti normal perniagaan, penguncupan dalam permintaan, gangguan dalam rantaian bekalan serta sekatan perjalanan dan pergerakan – telah mempercepatkan penurunan perdagangan dunia, dengan Organisasi Perdagangan Dunia (World Trade Organisation, WTO) telah mengunjurkan perdagangan dunia akan menurun di antara 13% dan 32% pada tahun 2020. ^[1]

COVID-19 telah membawa kepada fokus kesalinghubungan serta risiko dan kerentanan rantaian bekalan global. Tiga ekonomi terbesar di dunia – China,

COVID-19 telah membawa kepada fokus kesalinghubungan serta risiko dan kerentanan rantaian bekalan global. Tiga ekonomi terbesar di dunia - China, Amerika Syarikat (AS) dan Kesatuan Eropah (European Union, EU) - ekonomi G3 - mengalami kejutan bekalan dan permintaan.

Amerika Syarikat (AS) dan Kesatuan Eropah (European Union, EU) – ekonomi G3 – mengalami kejutan bekalan dan permintaan. Ekonomi G3, yang merangkumi 63% rantaian bekalan import dunia dan 64% rantaian bekalan eksport dunia bukan sahaja antara pengeksport terbesar di dunia tetapi juga pengimport utama bahan mentah dan barang perantaraan, lantas menjadikan ekonomi ini sebagai pemain penting dalam rantaian bekalan global. Penutupan hab rantaian bekalan ekonomi G3 diunjurkan akan menyebabkan kerugian perdagangan antarabangsa sebanyak USD126.3 bilion dalam input pembuatan, dengan kesan berterusan daripada negara asal akan disebarikan ke peringkat global dan mencetuskan kejutan dalam ekonomi rakan kongsi. ^[1]

Sekatan pergerakan di EU, pengimport industri input yang terbesar di dunia dan sangat bersepadu dalam rantaian bekalan global telah menyebabkan kejutan terbesar kepada eksport rantaian bekalan di tempat lain. Import EU bagi industri input – sebahagian besarnya dari Asia dan Afrika – diunjurkan menurun sebanyak USD147.1 bilion pada tahun 2020. Eksport industri input dari Asia diunjurkan merosot sebanyak USD71.4 bilion, dengan sebahagian besar kerugian ini berasal daripada sekatan pergerakan di China dan EU. Kira-kira 50% pendedahan Asia ke EU berkait dengan hubungan perdagangan EU-China. Pendedahan negara-negara Asia ke China sebahagian besar adalah dalam rantaian bekalan elektronik, termasuk Malaysia, Filipina dan Thailand. Banyak negara Afrika lain yang terjejas teruk disebabkan oleh pengeksportan bahan mentah mereka ke China. ^[1]

Eksport dari China adalah 21% lebih rendah pada Februari 2020 berbanding dengan tempoh yang sama pada tahun 2019. Nilai eksport telah menjunam ke tahap terendah sejak Ogos 2009 di tengah-tengah krisis kewangan global 2008. Walaupun Mac 2020 menyaksikan sedikit pemulihan dalam eksport China, jumlahnya kekal 10% di bawah paras Mac 2019. Sebahagian besar China tidak dapat meneruskan aktiviti normal ekonomi sehingga akhir Mac 2020, manakala kebanyakan negara lain yang terjejas mengenakan sekatan pergerakan sama ada pada akhir Mac atau April 2020. Kesan daripada perkembangan ini ditunjukkan dalam penurunan eksport sebanyak 8% dari EU, 7% dari AS dan 4% dari negara-negara lain. ^[1]

Perkhidmatan, terutamanya pengembaraan dan pelancongan adalah antara perkhidmatan yang paling teruk terjejas. Sejak bermulanya penularan COVID-19 sehingga 7 Mei 2020, 113 negara telah mengenakan larangan perjalanan global. Sektor pelancongan ASEAN sangat bergantung kepada pelancong China dan juga dari ekonomi Asia Timur. Organisasi Pelancongan Dunia menjangkakan 60% ke 80% kemerosotan tahun ke tahun dalam ketibaan pelancong antarabangsa dan 100.8 juta pekerjaan dalam sektor pengembaraan dan pelancongan – dengan lebih daripada separuh di Asia – adalah berisiko. ^[1]

Ketika pandemik global COVID-19 berlanjutan, negara-negara di seluruh dunia bersiap sedia untuk mengalami kemelesetan yang teruk. Tabung

Kewangan Antarabangsa (*International Monetary Fund*, IMF) telah meramalkan senario kes terburuk iaitu kemerosotan ekonomi global sebanyak 3%. WTO telah mengunjurkan bahawa jumlah perdagangan dunia pada tahun 2020 akan menjunam sebanyak 32%.^[1]

Kesan COVID-19 terhadap PKS

Senario global bagi perniagaan kecil ketika pandemik adalah senario dengan keyakinan yang rendah, kredit yang berlebihan dan muflis yang memuncak. Langkah pembendungan virus mempengaruhi pengguna dan perniagaan, dengan perniagaan membatalkan atau menangguhkan pelaburan manakala isi rumah memotong perbelanjaan lantaran keyakinan pengguna semakin berkurang. PKS, yang merupakan kumpulan yang paling rentan melihat penguncupan permintaan yang drastik bagi produk mereka akibat daripada gangguan ekonomi berskala besar di ekonomi G3.

Pusat Perdagangan Antarabangsa (International Trade Centre, ITC) menerusi Kaji Selidik Kesan COVID-19 ke atas Perniagaan – merangkumi 4,467 syarikat di 132 negara – melaporkan bahawa 55% responden sangat terjejas dengan pandemik dan langkah pembendungan. Hampir dua pertiga PKS menyatakan bahawa operasi perniagaan mereka sangat terjejas berbanding kira-kira 40% syarikat besar. Satu perlima daripada PKS menyatakan bahawa mereka berisiko untuk menutup perniagaan secara kekal.^[1]

Kesan pandemik ini tidak sekata merentas semua sektor. Firma yang terlibat dalam perkhidmatan adalah yang paling teruk terjejas, dengan syarikat yang terlibat dalam perkhidmatan penginapan dan makanan menerima kesan terbesar, diikuti oleh pembuatan bukan makanan, perdagangan borong dan runcit serta pelancongan dan pengangkutan. Terdapat banyak PKS dalam kebanyakan sektor ini. Daripada mereka yang terlibat dalam perniagaan perkhidmatan penginapan dan makanan, 76% melaporkan bahawa mereka sangat terjejas dengan COVID-19 disebabkan oleh sekatan pergerakan secara sebahagian dan keseluruhan, manakala 75% mengalami pengurangan penjualan. Walau bagaimanapun, penularan ini juga telah mencipta peluang kepada beberapa perniagaan dalam sektor pembuatan seperti pemprosesan agromakanan yang telah mencatatkan peningkatan jualan sekitar 10%.^[1]

Berdasarkan analisis oleh Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD), bilangan PKS dalam sektor yang paling teruk terjejas oleh COVID-19 adalah melebihi purata, iaitu pengangkutan darat dan udara, pembuatan, pembinaan, perdagangan borong dan runcit, perkhidmatan penginapan dan makanan, hartanah, perkhidmatan profesional dan lain-lain perkhidmatan peribadi. Data terkini menunjukkan bahawa walaupun PKS merangkumi lebih daripada 50% guna tenaga merentasi negara OECD dalam ekonomi perniagaan pada umumnya, bahagian PKS bagi guna tenaga dalam sektor yang terjejas

Pelbagai kaji selidik tentang kesan pandemik COVID-19 terhadap PKS menunjukkan bahawa terdapat gangguan yang teruk terhadap perniagaan kecil. Lebih separuh PKS menghadapi kerugian pendapatan yang teruk.

adalah secara purata sebanyak 75% merentasi negara ini, dan hampir 90% di Greece dan Itali. Di Itali dan Greece, bahagian perusahaan mikro dalam sektor yang paling terjejas adalah sebanyak 60% manakala bahagian mereka dalam jumlah guna tenaga di ekonomi masing-masing adalah sebanyak 45% dan 55%.^[2]

Pelbagai kaji selidik tentang kesan pandemik COVID-19 terhadap PKS menunjukkan bahawa terdapat gangguan yang teruk terhadap perniagaan kecil. Lebih separuh PKS menghadapi kerugian hasil yang teruk. Satu pertiga daripada responden bimbang mereka akan berhadapan dengan penutupan perniagaan dalam tempoh sebulan manakala sehingga 50% daripada responden menyatakan mereka akan menutup perniagaan mereka dalam tempoh tiga bulan jika tidak menerima sokongan selanjutnya. Di AS, Biro Penyelidikan Ekonomi Nasional melaporkan tentang hasil kaji selidik terhadap 5,800 perniagaan kecil yang menunjukkan bahawa 43% daripada perniagaan telah ditutup buat sementara waktu dan secara purata, perniagaan telah mengurangkan tenaga kerja mereka sebanyak 40%. Tiga perempat daripada responden menyatakan bahawa mereka mempunyai simpanan tunai untuk bertahan selama dua bulan atau kurang. Jadual 1 menunjukkan hasil daripada 41 kaji selidik terhadap PKS di seluruh dunia mengenai kesan COVID-19.^[3]

Jadual 1: Kaji Selidik tentang Kesan COVID-19 terhadap PKS

Tarikh (2020)	Negara	Kesan terhadap Perniagaan	Jangkaan
10 Februari	China	80% daripada PKS belum mula beroperasi	1/3 menutup perniagaan dalam masa satu bulan, 1/3 lagi dalam masa dua bulan
25 Februari	Finland	1/3 menjangkakan kesan negatif atau sangat negatif	n.a
Awal Mac	Itali	72% terjejas secara langsung	n.a
Awal Mac	UK	63% melihat krisis sebagai ancaman sederhana hingga tinggi / teruk bagi perniagaan mereka	n.a.
9 Mac	Jerman	50% menjangkakan kesan awal	n.a.
9 Mac	Jepun	39% melaporkan gangguan rantaian bekalan, 26% penurunan dalam pesanan dan penjualan	n.a.
10 Mac	Poland	1/3 PKS mengalami peningkatan kos dan penurunan jualan	27% sudah menghadapi masalah aliran tunai
11 Mac	AS	70% mengalami gangguan rantaian bekalan, 80% mengalami kesan krisis	n.a

Tarikh (2020)	Negara	Kesan terhadap Perniagaan	Jangkaan
12 Mac	UK	69% mengalami masalah aliran tunai yang serius	1/3 bimbang akan terpaksa menutup perniagaan dalam masa satu bulan
13 Mac	AS	23% terjejas secara negatif, 36% menjangkakan akan terkesan secara negatif	n.a
16 Mac	Kanada	50% penurunan dalam jualan	25% menjangkakan tidak akan dapat bertahan lebih lama daripada 1 bulan
16 Mac	Israel	55% belum mengalami kesan lagi, 1/3 merancang pemberhentian kerja	n.a.
16 Mac	Greece	60% mengalami penurunan yang ketara dalam penjualan	n.a.
17 Mac	AS	50% terjejas secara negatif, 75% berasa sangat bimbang	n.a.
17 - 20 Mac	Korea	61% telah terjejas	42% bimbang dengan penutupan perniagaan dalam masa tiga bulan, 70% dalam masa enam bulan
18 Mac	Belgium	75% melaporkan penurunan dalam perolehan	50% bimbang tidak akan dapat membayar kos dalam jangka masa pendek
19 Mac	AS	96% telah terjejas	51% menyatakan tidak dapat bertahan selama tiga bulan
20 Mac	Hungary	60% menjangkakan penurunan dalam jualan	n.a
20 Mac	Belanda	50% syarikat di peringkat permulaan kehilangan pendapatan yang ketara	50% menjangkakan akan menutup perniagaan dalam masa tiga bulan
21 Mac	Jepun	92% menjangkakan kesan ekonomi	n.a
24 Mac	Kanada	60% mengalami kesan yang ketara	1/3 menjangkakan akan menutup perniagaan dalam masa satu bulan
31 Mac - 6 April	Beberapa negara Asia	30% PKS menjangkakan pemberhentian 50% kakitangan mereka	50% PKS mempunyai simpanan tunai untuk sebulan atau kurang

Tarikh (2020)	Negara	Kesan terhadap Perniagaan	Jangkaan
1 April	UK	n.a.	18% syarikat mungkin menutup operasi dalam masa satu bulan
1 April	AS	n.a.	35% daripada perniagaan kecil mungkin menutup operasi dalam masa tiga bulan
3 April	Australia	Dua pertiga daripada perniagaan kecil mengalami kesan daripada krisis ini. 41% mengalami penurunan pendapatan sebanyak 50% atau lebih dalam dua bulan terakhir ini	n.a.
3 April	Belgium	40% syarikat melihat penurunan pendapatan sebanyak 75% atau lebih	Satu daripada 10 syarikat berkemungkinan akan menghadapi kebangkrutan
7 April	Belgium	n.a.	Lebih daripada 31% PKS Belgium mungkin tidak dapat bertahan dengan krisis ini
7 April	Kanada dan AS	90% daripada perniagaan kecil terjejas	1/3 kekurangan simpanan untuk bertahan lebih daripada beberapa minggu
8 April	UK	37% menjangkakan akan memberi cuti daripada bertugas buat 75% - 100% kakitangan mereka pada minggu depan	6% kehabisan wang tunai, 57% mempunyai simpanan tiga bulan atau kurang
8 April	Belanda	n.a.	85% daripada PKS sedang menghadapi masalah kewangan akibat COVID-19. 20% berisiko serius
6 - 10 April	Portugal	37% mengalami penurunan pengeluaran melebihi 50%	50% tidak mempunyai sumber untuk lebih dari dua bulan
15 - 22 April	AS	62% daripada perniagaan kecil mengalami penurunan pendapatan	32% tidak mampu dibuka untuk lebih daripada tiga bulan
24 April	Jerman	58% daripada PKS mengalami penurunan perolehan secara purata sebanyak 50%	Separuh daripada PKS hanya mempunyai simpanan mudah tunai selama dua bulan

Tarikh (2020)	Negara	Kesan terhadap Perniagaan	Jangkaan
4 Mei	Kanada	81% daripada perniagaan kecil menyatakan bahawa pengoperasian mereka terkesan secara negatif	32% bimbang tentang kebolehhidupan perniagaan mereka pada tahun hadapan
5 Mei	AS	n.a	1/5 perniagaan kecil ditutup buat sementara waktu, 1/3 dijangka ditutup secara kekal dalam masa dua bulan
11 Mei	AS	81% daripada firma mengalami kesan pandemik dan menjangkakan kesannya dalam tempoh 12 - 16 bulan lagi	n.a.
13 Mei	UK	37% daripada syarikat sedang mempertimbangkan, atau telah membuat pengurangan	41% ditutup sementara waktu, 35% bimbang perniagaan boleh dibuka semula
15 Mei	Thailand	90% daripada firma menjangkakan kerugian pendapatan yang ekstrim	52% daripada perniagaan kecil menjangkakan akan ditutup sekiranya langkah pembendungan berterusan dengan lebih lama
8 Jun	Ireland	PKS yang masih ditutup sehingga 18 Mei menanggung kos purata sebanyak EUR 177,000 sepanjang tempoh sekatan pergerakan. Daripada perniagaan yang masih dibuka, 70% melaporkan penurunan hasil	n.a
Pertengahan Jun	Kanada	78% daripada perniagaan kecil melaporkan penurunan dalam penjualan, 47% di antara 50% dan 100%	n.a.
20 Jun	New Zealand	71% daripada PKS telah menerima asakan hasil disebabkan oleh COVID-19	39% daripada PKS bimbang perniagaan akan ditutup

Sumber: Coronavirus (COVID-19): SME Policy Responses, OECD

Catatan: Jadual 1 dibentangkan mengikut turutan kronologi dan menunjukkan peningkatan kebimbangan dalam kalangan PKS. Sentimen telah bertambah baik sejak daripada itu ketika negara-negara mulai melonggarkan sekatan pergerakan.

Risiko Kemandirian

Kaji selidik oleh ITC juga menunjukkan bahawa risiko kemandirian adalah lebih besar bagi perusahaan kecil, dengan 21% daripada PKS melaporkan berisiko dengan penutupan secara kekal. Kira-kira 26% perniagaan yang diterajui oleh belia melaporkan risiko ditutup secara kekal dalam tempoh tiga bulan berbanding dengan 18% syarikat yang tidak diterajui oleh belia, menunjukkan bahawa syarikat diterajui belia lebih rentan terhadap kesan pandemik dan kurang mampu untuk mengatasinya kerana tidak cukup pengalaman, kepelbagaian, rangkaian sosial dan akses kepada sumber. Namun begitu, kebanyakan usahawan muda didapati lebih mahir memanfaatkan program bantuan Kerajaan yang berkaitan dengan COVID-19 berbanding dengan responden yang lebih berusia. ^[1]

Kaji selidik mendapati bahawa sektor perniagaan tak formal adalah yang paling rentan dan besar kemungkinan menutup perniagaan, dengan 25% berkemungkinan terkesan hingga berlaku kebangkrutan. Di beberapa negara Asia dan Afrika, perniagaan tak formal merangkumi 90% daripada jumlah perusahaan. Perniagaan ini mempunyai sumber yang terhad untuk mereka tempuhi krisis sebesar pandemik COVID-19. Dengan perniagaan tak formal yang menyediakan pekerjaan kepada kebanyakan golongan yang paling kurang bernasib baik di negara sedang membangun – dan kira-kira 60% pekerjaan di seluruh dunia – kegagalan sektor ini akan menambahkan lagi kesulitan terhadap ekonomi. Keadaan perniagaan tak formal yang tidak menentu semakin bertambah buruk berikutan ketaklayakan mendapatkan sokongan kecemasan perniagaan yang disediakan oleh Kerajaan manakala pekerja mereka tidak layak mendapat faedah pengangguran. ^[1]

Sementara itu, OECD telah menilai risiko krisis kecairan dengan meluas menerusi sampel yang merentas sektor daripada hampir satu juta firma – merangkumi semua sektor pembuatan dan bukan kewangan – di 16 buah negara Eropah. Hasil penilaian mendapati bahawa intervensi dasar sangat penting untuk mengelakkan daripada terjadinya kemuflian secara besar-besaran. Tanpa intervensi dasar, 20% daripada firma dalam sampel tersebut akan kehabisan wang tunai selepas satu bulan; 30% selepas dua bulan; dan 38% selepas tiga bulan. Sekiranya langkah sekatan pergerakan berlangsung selama tujuh bulan, lebih daripada 50% syarikat akan menghadapi krisis kecairan. ^[3]

Pekerjaan Berisiko

Kajian terkini yang dijalankan oleh pelbagai organisasi mengenai kesan COVID-19 terhadap pekerjaan menunjukkan bahawa pekerjaan yang paling berisiko adalah pekerjaan dalam perniagaan bersaiz kecil. Di Amerika Syarikat, laporan terkini Brookings melaporkan bahawa 47.8 juta pekerjaan dalam 4.2 juta (54%) perniagaan kecil berhadapan risiko serta-merta atau jangka pendek. Sejumlah 8.7 juta pekerjaan dalam 2.9 juta perniagaan mikro (dengan kurang daripada 10 pekerja) menghadapi risiko serta-merta atau jangka pendek. ^[3]

Kajian serupa oleh McKinsey melaporkan bahawa sekurang-kurangnya dua daripada tiga pekerjaan berisiko bagi PKS, dan lebih daripada 30% daripada semua pekerjaan yang berisiko adalah perusahaan mikro dengan tenaga kerja seramai sembilan pekerja atau kurang. Di Amerika Syarikat, daripada 20 juta pekerjaan yang hilang pada April 2020, 11 juta daripadanya adalah PKS. Organisasi Buruh Antarabangsa (International Labour Organisations, ILO) melaporkan bahawa di serata dunia, pekerjaan dalam sektor yang paling

berisiko tertumpu kepada perniagaan dengan pekerja kurang daripada 10 orang manakala sebahagian besar pekerjaan dalam sektor berisiko yang seterusnya adalah firma yang lebih besar dengan lebih daripada 10 pekerja. ^[3]

Institut penyelidikan Jerman IFM (Institute für Mittelstandsforschung) membangunkan dua senario untuk menilai kesan pandemik terhadap PKS. Salah satu hasil menunjukkan bahawa kebanyakan PKS akan mengelakkan pembubaran perniagaan jika sekatan pergerakan terhad antara dua dan dua bulan setengah, walaupun kesannya akan lebih sukar pada industri runcit, kebudayaan dan rekreasi. Senario kedua dengan sekatan pergerakan yang berlanjutan lebih daripada enam bulan akan menyaksikan kehilangan pekerjaan antara 850,000 hingga 1.6 juta dalam kalangan PKS, terutamanya dalam kalangan perusahaan mikro. ^[3]

SENARIO KESATUAN EROPAH

PKS merangkumi 99% daripada perniagaan Eropah, dengan lebih daripada 25 juta PKS mengambil pekerja seramai hampir 95 juta orang di EU pada tahun 2018. PKS – yang dianggap sebagai pemain paling rentan dalam rantai nilai EU – menyediakan pekerjaan yang signifikan dalam lima sektor yang terjejas teruk oleh pandemik iaitu aktiviti perkhidmatan runcit, borong, makanan dan minuman, aktiviti pembinaan khusus dan pengangkutan darat. PKS membentuk sebahagian besar syarikat, nilai ditambah dan pekerjaan di negara OECD. Keutamaan PKS bahkan lebih tinggi di beberapa rantau dan sektor yang terjejas teruk – pelancongan, pengangkutan, makanan dan fesyen – yang menerima asakan akibat langkah-langkah pembendungan. ^[4]

Di Jerman, 58% daripada PKS mencatatkan penurunan jualan secara purata sebanyak 50%; 58% di Belanda mengalami kesukaran kewangan disebabkan oleh COVID-19; di Belgium, 40% melaporkan pengurangan hasil sebanyak 75% atau lebih; dan di Portugal, 37% melaporkan pengurangan pengeluaran melebihi 50%. Pada Jun 2020, 86% daripada responden melaporkan beberapa kesan akibat COVID-19 manakala 24% merasakan kesan yang besar, khususnya berkaitan dengan pengekalan kos tetap dan gaji kakitangan. Beberapa PKS melaporkan terpaksa memberhentikan pekerja manakala lain-lain menghadapi cabaran dengan pembekal dan mengakses barangan. ^[4]

Majoriti PKS (71%) sangat bimbang dengan kemampuan mereka untuk mengekalkan kos tetap seperti sewa dan gaji kakitangan, 62% bimbang tentang pengekelan jualan dan perolehan yang sihat dalam pada berlakunya pengurangan permintaan terhadap produk mereka dan 52% merasakan bahawa kelangsungan perniagaan merupakan masalah utama berserta dengan akses kepada pasaran eksport dan rangkaian rantaian bekalan. Majoriti responden menyatakan keperluan maklumat dan risikan pasaran bersama pusat sehati untuk menyokong PKS dalam aktiviti pengantarabangsaan bagi membantu mereka mengakses pasaran alternatif. Bidang utama lain yang dikenalpasti sebagai penting untuk kelangsungan PKS adalah akses kepada pembiayaan, digitalisasi, sokongan teknikal dan nasihat untuk meningkatkan pengoperasian perniagaan semasa dan sokongan untuk membangunkan model perniagaan yang baharu, inovatif dan lebih berdaya tahan. ^[4]

SENARIO ASEAN

Pandemik COVID-19 menekankan hubung kait antara negara-negara yang diwujudkan oleh globalisasi serta akibat risiko dan kerentanan. Gangguan di satu kawasan rantaian bekalan global mempengaruhi kawasan lain dan bahkan boleh menyebabkan pengalihan perdagangan dan pelaburan ke rantau lain bagi mengelakkan risiko pemberhentian pengeluaran. Situasi ini diburukkan lagi oleh pendedahan ASEAN kepada AS, EU dan China, ekonomi terbesar di dunia yang menghadapi kejutan bekalan dan permintaan. Ekonomi G3 adalah rakan dagang utama ASEAN dan merangkumi sebanyak 50.3% daripada keseluruhan perdagangan barangan di rantau ini. Rakan perdagangan utama ASEAN yang lain – Jepun, Korea dan Hong Kong – turut sama terjejas. ^[5]

Dengan rantaian bekalan rantau ini sangat berintegrasi dengan sektor pembuatan China dan AS, EU, Jepun, Korea dan Hong Kong sebagai rakan perdagangan dan pelaburan utama, negara anggota ASEAN telah menghadapi gangguan serta-merta dan meluas, walaupun dengan kesan pelbagai peringkat merentas kumpulan. Secara kolektif, ekonomi G3 merangkumi sedikit melebihi 50% daripada perdagangan barangan ASEAN. China adalah rakan perdagangan dan pelabur luar terbesar di rantau ini, merangkumi lebih 17% daripada jumlah perdagangan pada tahun 2018 dan menyumbang sebanyak 6.5% kepada jumlah aliran pelaburan langsung asing. ^[5]

Prospek pemulihan dari ekonomi global yang berpertumbuhan sederhana pada tahun 2019 semakin merosot disebabkan pandemik dan ramalan pertumbuhan oleh negara anggota ASEAN telah dikaji semula ke bawah. Malaysia mengunjurkan penguncupan Keluaran Dalam Negeri Kasar (KDNK) sebanyak 4.5% manakala negara anggota ASEAN yang lain telah mengkaji semula unjuran pertumbuhan ke bawah bagi negara mereka di antara 0.4% hingga 2.5%. Dalam senario terburuk, Singapura telah meramalkan penguncupan sebanyak 4.0%. Pandemik COVID-19 telah membawa keyakinan perniagaan dan pengguna ke paras terendah.

Indeks Pengurusan Pembelian (*Purchasing Managers Index*, PMI) – petunjuk prestasi sektor pembuatan – menjunam pada bulan Mac ketika penularan ini melonjak di AS, Eropah dan bahagian lain di Asia. Penurunan PMI juga diperhatikan di seluruh ASEAN. ^[5]

Di luar bidang perniagaan, pandemik ini telah memberi kesan buruk kepada isi rumah dan individu disebabkan kehilangan pekerjaan atau pengurangan pendapatan. Perusahaan mikro dan PKS, sektor tak formal, golongan miskin bandar dan warga tua adalah antara kumpulan rentan paling terjejas oleh pandemik COVID-19. Kesan pandemik yang lebih luas terhadap isi rumah disebabkan oleh kerugian yang besar terhadap kehilangan pekerjaan dalam perniagaan kecil, pekerja tak formal dalam pekerjaan sementara, pekerja ekonomi gig dan juga sektor perkhidmatan.

Aliran pelancongan – China, Korea dan Jepun adalah sumber terbesar bagi pelancong ke ASEAN – bersama-sama dengan perjalanan udara yang merosot. Sektor kembara dan pelancongan menyumbang sebanyak 12.6% kepada ekonomi ASEAN pada tahun 2018, dengan Kemboja, Filipina dan Thailand paling teruk terjejas. Tidak termasuk perkhidmatan awam, 43.8% atau 126.9 juta orang dalam tenaga kerja ASEAN bekerja dalam sektor perkhidmatan. Singapura mempunyai peratusan pekerja tertinggi dalam sektor perkhidmatan (65.7%), diikuti oleh Malaysia (56.6%) dan Brunei (56.5%). Walau bagaimanapun, dari segi bilangan mutlak, Indonesia memiliki tenaga kerja terbesar dalam sektor perkhidmatan dengan 57.5 juta, diikuti oleh Vietnam dengan 19.4 juta dan Filipina dengan 16.3 juta. ^[5]

SENARIO MALAYSIA

Kesan buruk langkah pembendungan terhadap COVID-19 terserlah melalui penguncupan ekonomi Malaysia sebanyak 17.1% pada suku kedua tahun 2020, daripada pertumbuhan sebanyak 0.7% pada suku pertama. Sekatan terhadap aktiviti pengeluaran dan penggunaan yang timbul susulan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP) di seluruh negara telah menyebabkan kejutan bekalan dan permintaan yang menjunam. Dari segi bekalan, kebanyakan sektor ekonomi mencatatkan pertumbuhan negatif manakala sebahagian besar komponen perbelanjaan merosot. Aktiviti pelancongan juga terjejas teruk berikutan penutupan sempadan antarabangsa dan sekatan perjalanan merentas negeri. ^[6]

Melangkah ke suku ketiga tahun 2020, ekonomi Malaysia merekodkan penguncupan yang lebih rendah sebanyak 2.7%, sejajar dengan pembukaan semula ekonomi selepas pelaksanaan langkah-langkah pembendungan COVID-19 dan keadaan permintaan luaran yang bertambah baik. Pertumbuhan yang meningkat pada suku tahunan tersebut juga disebabkan oleh pelaksanaan pelbagai pakej rangsangan ekonomi oleh Kerajaan. Pemulihan ini dapat dilihat di kebanyakan sektor ekonomi, terutamanya sektor pembuatan, yang berubah positif berikutan aktiviti pengeluaran elektrik & elektronik yang kukuh.

Kesan COVID-19 terhadap Perniagaan Malaysia

Jabatan Perangkaan Malaysia telah menjalankan Survei Khas Kesan COVID-19 kepada Syarikat / Firma Perniagaan dari 10 April hingga 1 Mei 2020 semasa Fasa 2 sehingga Fasa 4 PKP. Kaji Selidik ini merangkumi 4,094 syarikat, dengan 43.4% adalah perusahaan mikro,

40.4% adalah perniagaan bersaiz kecil, 9.1% adalah perniagaan bersaiz sederhana dan 7.2% adalah firma besar. Hasil kaji selidik menunjukkan bahawa lebih daripada dua pertiga responden (67.8%) melaporkan tiada pendapatan dalam tempoh tersebut, manakala sebahagian kecil iaitu 12.3% memperoleh hasil jualan mereka secara dalam talian dan 9.8% masih mendapat hasil jualan mereka menerusi kedai fizikal. [7]

Memberi tumpuan kepada sumber kewangan, majoriti 68.9% responden bergantung kepada simpanan untuk kos operasi dan modal kerja, sementara 19.8% bergantung kepada pinjaman dan 11.3% kepada suntikan modal. Mengakui keadaan yang sukar, lebih daripada separuh responden melaporkan bahawa mereka akan dapat bertahan selama satu hingga dua bulan jika pekerja mereka bercuti tanpa gaji atau dibayar separuh gaji. Sementara itu, satu perempat percaya bahawa mereka dapat bertahan selama tiga hingga enam bulan dan 4.7% menyatakan bahawa mereka dapat bertahan lebih daripada enam bulan. Responden memaklumkan bahawa tiga cabaran utama yang mereka hadapi adalah pembayaran gaji (76.6%); kekurangan perniagaan dalam tempoh PKP (65.5%) dan pembayaran sewa (61.4%). [7]

Dalam meringankan masalah perniagaan mereka, majoriti responden (83.1%) menyatakan bahawa mereka memerlukan bantuan kewangan atau subsidi daripada Kerajaan; 67.0% memerlukan pengurangan cukai syarikat atau cukai lain yang berkaitan serta 39.1% memohon penangguhan pembayaran pinjaman. Berhubung dengan jangkaan pemulihan perniagaan, sejumlah 42.5% responden menganggarkan mereka memerlukan masa lebih daripada enam bulan untuk perniagaan kembali pulih; 28.7% memerlukan empat hingga enam bulan; 17.9% menjangkakan antara dua hingga tiga bulan; 9.0% menganggarkan kurang daripada dua bulan manakala 1.9% dijangka menutup operasi. [7]

Di samping itu, kajian mengenai Perniagaan dalam Pergolakan: Kesan COVID-19 ke atas Perniagaan Malaysia yang dijalankan secara bersama oleh Monash University Malaysia dan Monash Malaysia R&D Sdn Bhd menyatakan tahap kebimbangan yang berbeza-beza bergantung kepada industri responden tersebut berada. Industri makanan & minuman, hiburan & pelancongan dan pertanian sangat bimbang akan kejatuhan keyakinan pengguna. Sementara itu, industri pembuatan dan makanan & minuman bimbang akan kerentanan terhadap kejutan rantaian bekalan. Hampir separuh daripada firma dalam industri perniagaan & perkhidmatan kewangan bimbang terhadap potensi kemelesetan global manakala industri pembinaan bimbang akan kemerosotan produktiviti dalam pada sektor itu mengimbangi antara menjaga kesejahteraan pekerja dan produktiviti mereka. Mempertimbangkan kedudukan kewangan dan kemampuan perniagaan untuk mengatasi kesan pandemik, kira-kira satu pertiga firma dalam industri makanan & minuman (34.0%), hiburan & pelancongan (33.0%) dan pembuatan canggih (31.0%) melaporkan bahawa mereka dapat bertahan selama satu hingga tiga bulan sahaja. ^[9]

Tambahan lagi, Ernst and Young menjalankan COVID-19: Kaji Selidik Kesan Perniagaan, merangkumi 670 responden daripada syarikat yang tersenarai dan syarikat yang besar serta PKS. Hasil kaji selidik menilai cabaran utama bagi lima aspek iaitu kewangan, rantaian bekalan, pelanggan, teknologi dan manusia. Memberi fokus kepada hasil kaji selidik untuk PKS, responden menyatakan kelewatan penerimaan (41%) dan kelewatan pembayaran kepada pembekal (28%) sebagai kebimbangan utama mereka dan hampir separuh daripada responden PKS memilih langkah potongan kos bagi menguruskan kewangan mereka. Hasil kaji selidik terperinci mengenai faktor rantaian bekalan menunjukkan bahawa kelewatan pemenuhan dan penghantaran (42%) dan kelewatan penerimaan bekalan (32%) merupakan cabaran utama bagi perniagaan PKS. Berdasarkan isu-isu ini, PKS telah memohon pengecualian cukai merentasi sempadan dan cukai perkhidmatan serta kemudahan kredit tambahan dengan pihak bank. ^[8]

Hasil kaji selidik menilai cabaran utama bagi lima aspek iaitu kewangan, rantaian bekalan, pelanggan, teknologi dan manusia.

Sementara itu, kira-kira 43% PKS menyatakan bahawa penurunan permintaan adalah cabaran utama bagi pelanggan. Oleh itu, PKS menyatakan campur tangan dalam bentuk pelonggaran sekatan PKP (21%) dan dasar Kerajaan yang fleksibel seperti pelepasan cukai atau pengecualian yuran (18%) adalah diperlukan dan penting bagi operasi perniagaan mereka. Melangkah ke aspek teknologi, satu pertiga daripada PKS menunjukkan bahawa kesalinghubungan bagi bekerja dari rumah (*work-from-home connectivity*) adalah masalah utama, oleh itu responden PKS meningkatkan keupayaan teknologi mereka (37%) dan memastikan kesalinghubungan yang baik dengan pekerja di rumah (26%) dengan memanfaatkan alat rangkaian seperti Microsoft Teams atau OneDrive yang menjadikan bekerja dari rumah menjadi lebih mudah. Dari aspek manusia, 31% daripada PKS menghadapi kelewatan dalam menyelesaikan tugas dan projek, manakala 30% mengalami waktu henti (*downtime*) dalam operasi. PKS mengambil pelbagai langkah untuk menyelesaikan masalah ini, terutama dengan meningkatkan pendekatan kerja jarak jauh mereka dengan sokongan teknikal dan kesalinghubungan. ^[8]

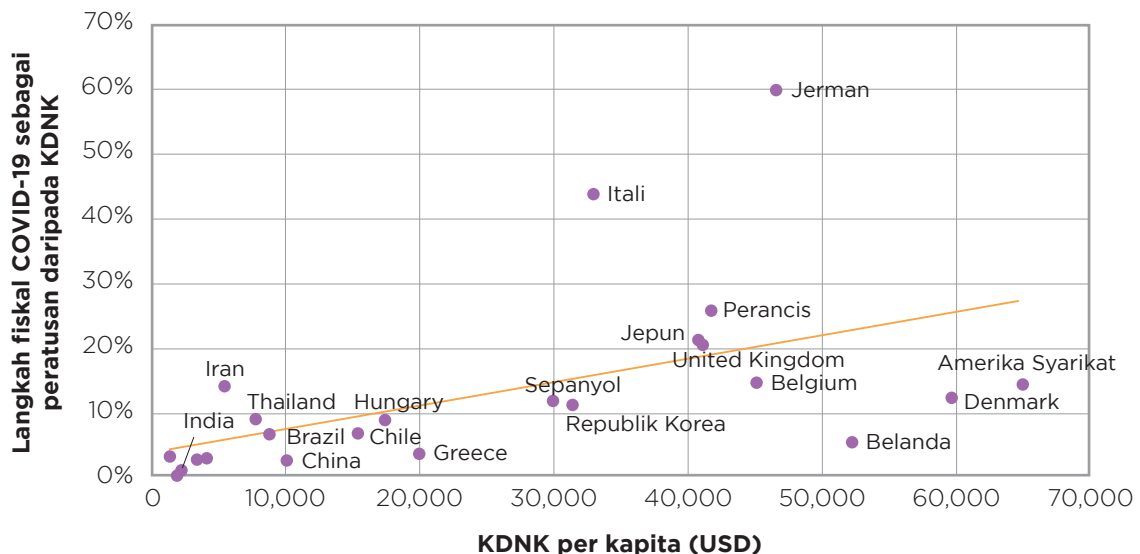
Respon Dasar terhadap COVID-19

GAMBARAN GLOBAL

Mengakui kepentingan peranan perniagaan kecil dalam ekonomi, pihak Kerajaan di seluruh dunia telah memberikan perhatian khusus untuk mengurangkan kesan pandemik terhadap perusahaan kecil, terutamanya dalam memperkenalkan dasar bagi membantu mereka menghadapi risiko kewangan jangka pendek dan implikasi perniagaan jangka panjang agar dapat mengelakkan kehilangan pekerjaan dan kebangkrutan serta mendorong pelaburan untuk meningkatkan proses pemulihan pasca-pandemik. Fokus kebanyakan Kerajaan adalah mengurangkan kesan COVID-19 terhadap kesihatan dan ekonomi. Namun, langkah kesihatan dan pakej rangsangan ekonomi yang diperkenalkan oleh Kerajaan sangat berbeza, daripada hampir tiada kepada kira-kira separuh daripada KDNK, yang menunjukkan bahawa KDNK per kapita adalah penentu utama dalam tahap sokongan yang disediakan oleh Kerajaan. Kesudahannya, perniagaan kecil di negara yang lebih kaya cenderung memperoleh lebih banyak sokongan daripada Kerajaan berbanding rakan sejawat di negara miskin.

Carta 1 menunjukkan perbezaan yang jelas bagi tahap sokongan yang tersedia untuk perniagaan kecil di negara kaya dan miskin.

Carta 1: Negara yang lebih Kaya Berbelanja lebih Banyak untuk Pemulihan

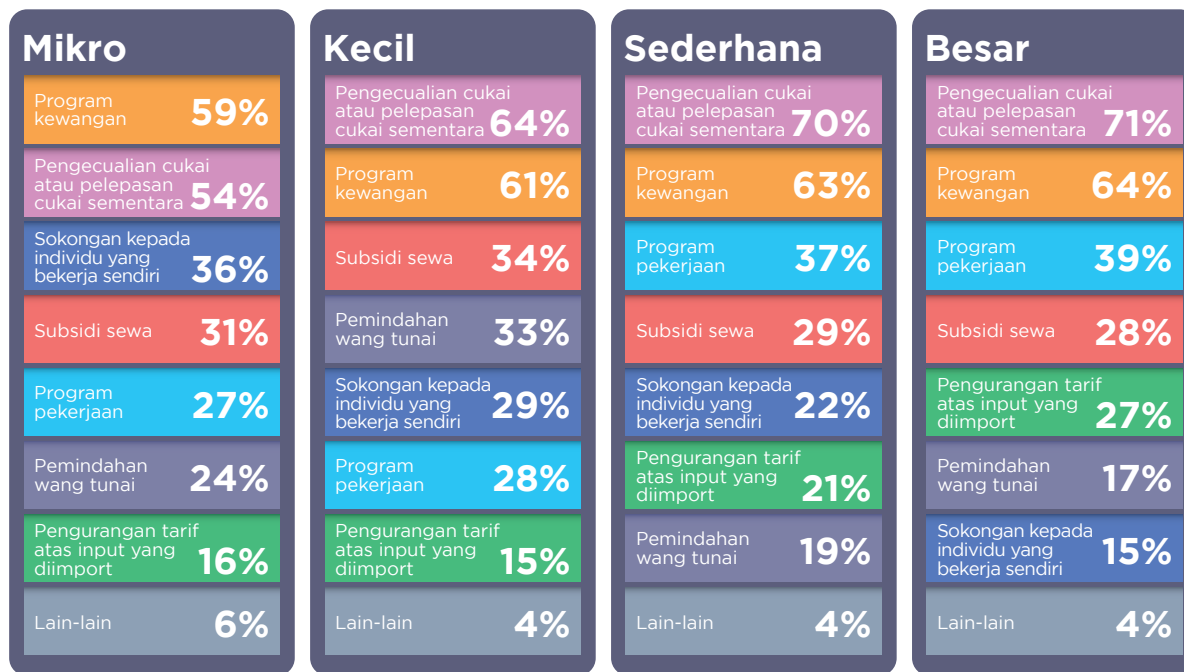

Nota: Berdasarkan kesemua 136 negara dengan anggaran KDNK per kapita dan langkah fiskal tersedia. Setakat 16 April 2020, langkah fiskal berpadanan dengan tindakan budi bicara Kerajaan sebagai respon terhadap COVID-19. Angka dinyatakan sebagai peratusan KDNK 2019.

Sumber: Pengiraan ITC berdasarkan pangkalan data Tabung Kewangan Antarabangsa Prospek Ekonomi Dunia (Oktober 2019) 'Respon fiskal terhadap kejatuhan ekonomi akibat coronavirus' oleh Bruegel (2020) dan Tabung Kewangan Antarabangsa (2020).

Responden kaji selidik perniagaan COVID-19 oleh ITC menyatakan bahawa pengecualian cukai, pelepasan cukai sementara dan program kewangan akan menjadi langkah Kerajaan yang paling membantu (Carta 2). Kebimbangan utama adalah mengekalkan tenaga kerja mereka untuk pengeluaran masa depan, dengan 37% perniagaan bersaiz sederhana dan 39% syarikat besar memilih program pekerjaan bagi menyokong pendapatan pekerja mereka. ^[1]

Carta 2: Kebanyakan Firma memilih Program Kewangan dan Pengecualian Cukai

Nota: Responden ditanya 'Sila pilih tiga langkah Kerajaan yang paling bermanfaat ketika anda menghadapi krisis COVID' dan 'Berapa ramai pekerja sepenuh masa yang dimiliki oleh perniagaan?' Carta menunjukkan peratusan responden yang memilih pilihan tersebut sebagai salah satu daripada tiga langkah teratas. Data mengenai 2,458 perniagaan di 125 negara; kadar respon berbeza di setiap negara dan rantau.

Sumber: Pengiraan ITC berdasarkan Kaji Selidik Kesan COVID-19 terhadap Perniagaan oleh ITC. Data dikumpulkan dari 21 April - 2 Jun 2020

Dasar yang Disasarkan bagi Melindungi Aliran Perdagangan

Melindungi eksport adalah kekunci ekonomi yang utama oleh Kerajaan dalam respon terhadap gangguan perdagangan global sebagai mata wang asing yang mencukupi untuk membayar barangan diimport yang penting. Industri berorientasikan eksport yang telah dibangunkan sejak beberapa dekad yang lalu harus dilindungi bagi membolehkan industri ini terus bertapak dalam pasaran antarabangsa. Bagi melindungi industri berorientasikan eksport, Bangladesh, contohnya, telah memberikan komitmen untuk membayar upah pekerja dalam industri ini. Di Filipina, industri berorientasikan eksport dikecualikan daripada sekatan pergerakan manakala Pakistan mempercepatkan pengembalian cukai untuk perniagaan berorientasikan eksport.

Pengecualian fi kastam juga diberikan bagi memudahkan perdagangan dan menurunkan harga pasaran domestik di kebanyakan negara. China telah mengurangkan dius kargo dan fi kemudahan pelabuhan sebanyak 20% dari 1 Mac hingga 30 Jun 2020. Pelabuhan Sharjah di Emiriah Arab Bersatu mengecualikan semua barangan pukal daripada fi penyimpanan pelabuhan selama 90 hari dan telah memotong tarif sebanyak 50% untuk tempat letak lori di pelabuhan. Beberapa negara sedang mengubah prosedur sempadan untuk memudahkan pengeluaran dokumen komersial antarabangsa. Indonesia, contohnya, telah memperkenalkan prosedur kastam pantas untuk pedagang bereputasi baik dan pengendali ekonomi yang dibenarkan.

Respon Dasar PKS

Kebanyakan Kerajaan secara umumnya telah memfokuskan pada inisiatif untuk mengekalkan kecairan jangka pendek, dengan beberapa penekanan pada dasar umum bagi mengurangkan kejutan terhadap ekonomi dan perniagaan secara keseluruhannya, manakala yang lain telah memperkenalkan langkah khusus untuk PKS dan mereka yang bekerja sendiri. Seperti yang dilihat dalam tindakan yang diambil oleh Simpanan Persekutuan AS dan Bank Pusat Eropah dalam cara yang belum pernah terjadi sebelum ini, bank-bank pusat menyokong pemberian pinjaman dengan melonggarkan syarat kewangan dan membolehkan bank perdagangan memberikan lebih banyak pinjaman kepada PKS.

Seperti yang digambarkan dalam Jadual 2, gambaran keseluruhan langkah dasar negara yang dikemas kini oleh OECD pada 15 Julai 2020 menunjukkan bahawa, merentasi negara, instrumen yang paling banyak digunakan sebagai respon terhadap penularan COVID-19 adalah penundaan cukai pendapatan dan keuntungan, jaminan pinjaman dan pinjaman langsung kepada PKS serta subsidi upah. Instrumen yang banyak digunakan ini sejajar dengan penemuan daripada papan pemuka Langkah Sokongan PKS Bank Dunia, yang menunjukkan bahawa daripada 845 instrumen dasar PKS yang digunakan di seluruh dunia, 328 berkait dengan pembiayaan hutang (pinjaman dan jaminan), 205 bagi sokongan pekerjaan dan 151 bagi cukai. Dasar berstruktur – dengan fokus terhadap kerja telekomunikasi dan digitalisasi – telah digunakan secara sederhana walaupun jumlah negara yang memulakan dasar tersebut sejak akhir-akhir ini meningkat. Penggunaan geran, moratorium pinjaman dan langkah khusus yang disediakan untuk mereka yang bekerja sendiri sangat berbeza bagi setiap negara. ^[3]

Jadual 2: Gambaran Keseluruhan Respon Dasar setakat Julai 2020

	PEKERJA			PENUNDAAN					INSTRUMEN KEWANGAN			DASAR BERSTRUKTUR			
	Pengehadan Guna Tenaga	Subsidi Upah	Bekerja sendiri	Cukai Pendapatan / Korporat	Nilai Ditambah (VAT)	Pencen Keselamatan Sosial	Sewa / Utiliti / Cukai Tempatan	Moratorium Pinjaman	Jaminan Pinjaman	Pinjaman Langsung kepada PKS	Geran dan Subsidi	Pasaran Baharu	Kerja Telekomunikasi / Digitalisasi	Inovasi	Latihan dan Penempatan Semula
Argentina		✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓		✓	✓		
Australia		✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓				✓

	PEKERJA			PENUNDAAN				INSTRUMEN KEWANGAN				DASAR BERSTRUKTUR			
	Penghasilan Guna Tenaga	Subsidi Upah	Bekerja sendiri	Cukai Pendapatan / Korporat	Nilai Ditambah (VAT)	Pencen Keselamatan Sosial	Sewa / Utiliti / Cukai Tempatan	Moratorium Pinjaman	Jaminan Pinjaman	Pinjaman Langsung kepada PKS	Geran dan Subsidi	Pasaran Baharu	Kerja Telekomunikasi / Digitalisasi	Inovasi	Latihan dan Penempatan Semula
Austria	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓			
Belgium	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			
Brazil	✓	✓		✓		✓		✓		✓					
Kanada	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓		✓			
Chile		✓	✓	✓	✓		✓		✓		✓	✓			
China		✓		✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	
Colombia		✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓					
Costa Rica	✓			✓	✓			✓	✓					✓	
Croatia		✓		✓		✓		✓		✓					
Republik Czech		✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓		
Denmark		✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓			✓	✓	
Mesir				✓			✓	✓							
Estonia		✓	✓	✓		✓		✓	✓			✓			
Finland	✓		✓	✓	✓			✓		✓			✓		
Perancis	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Jerman	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓		✓	✓		
Greece		✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓			✓			
Hong Kong, China				✓			✓	✓	✓						
Hungary	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓						
Iceland		✓		✓	✓			✓	✓						
India		✓		✓					✓						
Indonesia		✓		✓	✓				✓	✓		✓			
Ireland	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Israel	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓							
Itali	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Jepun	✓	✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Korea		✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	
Latvia	✓	✓		✓			✓	✓	✓			✓	✓		
Lithuania		✓		✓			✓	✓	✓						

	PEKERJA			PENUNDAAN				INSTRUMEN KEWANGAN			DASAR BERSTRUKTUR			
	Pengehadan Guna Tenaga	Subsidi Upah	Bekerja sendiri	Cukai Pendapatan / Korporat	Nilai Ditambah (VAT)	Pencen Keselamatan Sosial	Sewa / Utiliti / Cukai Tempatan	Moratorium Pinjaman	Jaminan Pinjaman	Pinjaman Langsung kepada PKS	Geran dan Subsidi	Pasaran Baharu	Kerja Telekomunikasi / Digitalisasi	Inovasi
Luxembourg	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓					
Malaysia		✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓		✓
Mexico		✓						✓		✓				
Belanda	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓			
New Zealand		✓		✓			✓			✓	✓			✓
Norway	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓		✓		✓	✓
Peru		✓		✓	✓				✓	✓				
Poland		✓	✓	✓		✓			✓	✓			✓	
Portugal	✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓	✓			✓
Romania		✓		✓			✓	✓	✓	✓				
Rusia		✓	✓	✓		✓		✓		✓				
Arab Saudi		✓						✓	✓	✓				
Singapura		✓	✓	✓			✓		✓	✓			✓	
Republik Slovak	✓	✓	✓	✓					✓		✓			
Slovenia		✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	
Afrika Selatan		✓		✓				✓		✓	✓			
Sepanyol	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		
Sweden	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓				
Switzerland	✓	✓							✓	✓	✓			
Thailand		✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓			✓	✓
Turki	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			
United Kingdom	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓		✓	
Amerika Syarikat		✓	✓	✓						✓	✓		✓	
Vietnam		✓		✓	✓	✓	✓							

Sumber: Coronavirus (COVID-19): SME Policy Responses, OECD

Respon Dasar Kewangan

Bagi mengurangkan kekangan aliran tunai, banyak negara telah memperkenalkan langkah seperti penundaan cukai, bayaran keselamatan sosial, moratorium bayaran hutang, penangguhan bayaran sewa dan utiliti serta pelepasan cukai. Beberapa negara telah melonggarkan prosedur untuk perolehan awam dan pembayaran lewat manakala negara yang lain telah memperkenalkan, melanjutkan atau memudahkan penyediaan jaminan pinjaman bagi membolehkan bank komersial memperluaskan pinjaman kepada PKS. Institusi awam di beberapa negara juga telah meningkatkan pinjaman langsung kepada PKS manakala yang lain menyediakan geran dan subsidi kepada PKS serta syarikat lain bagi memulihkan penurunan hasil. Jumlah dana yang tersedia untuk pinjaman PKS menerusi skim pinjaman sedia ada juga telah dinaikkan manakala penundaan cukai pendapatan dan korporat telah disasarkan kepada sektor tertentu dan pelepasan cukai ditawarkan menerusi penurunan kadar atau pengecualian bayaran. Penggunaan pembiayaan bukan perbankan daripada pendanaan ramai atau syarikat teknologi kewangan semakin meningkat bagi hutang serta ekuiti.

Skim jaminan baharu juga telah diperkenalkan bersama-sama dengan peningkatan dana. Di beberapa buah negara, skim pinjaman baharu untuk menyokong syarikat yang terjejas oleh pandemik ini telah ditubuhkan manakala lain-lain negara memfokuskan pada instrumen pinjaman baharu untuk sektor tertentu, seperti di Colombia, dengan garis kredit baharu diwujudkan khas bagi industri pelancongan dan penerbangan. Beberapa negara telah memperkenalkan regim insolvensi dan kebangkrutan yang diubah suai sebagai penimbal bagi syarikat yang menghadapi masalah kewangan semasa pandemik serta bagi mengelakkan kebangkrutan. Langkah seperti ini sangat berguna bagi syarikat di peringkat permulaan yang mungkin tidak dapat mengaut keuntungan pada tahun-tahun awal pengoperasian mereka dan mungkin tidak memenuhi kriteria kemampuan bayar sedia ada bagi beberapa skim.

Cabaran kritikal yang dihadapi oleh PKS di tengah-tengah kelembapan pengeluaran dan kemerosotan pasaran adalah pembayaran upah dan cuti sakit untuk pekerja. Bagi membantu PKS mengekalkan pekerja mereka, Kerajaan menyumbang bayaran upah kepada pekerja yang tidak bekerja buat sementara waktu atau yang sedang cuti sakit.

Respon Dasar Berstruktur

Negara semakin memanfaatkan sokongan kewangan bukan perbankan untuk membantu PKS menerapkan kaedah kerja dan teknologi baharu serta mencari pasaran dan saluran jualan baharu bagi membolehkan perniagaan meneruskan pengoperasian di bawah langkah pembendungan. Dasar ini tidak hanya bertujuan mengatasi cabaran jangka pendek segera, seperti pengenalan kerja telekomunikasi, tetapi juga untuk meningkatkan daya tahan PKS menerusi penerapan teknologi dan inovasi dengan cara yang lebih berstruktur bagi menyokong pertumbuhan dan daya saing di masa hadapan.

Bagi memperoleh kelebihan jangka panjang daripada penerapan teknologi dan amalan baharu, beberapa negara telah melaksanakan langkah bagi menyokong PKS menerapkan amalan ini ke dalam pengoperasian mereka. Contohnya, Perbadanan Ekonomi Digital Malaysia (MDEC) menawarkan pelbagai penyelesaian digital kepada PKS oleh syarikat teknologi Malaysia. Di Singapura, Program *SMEs Go Digital* memberi

sokongan kepada perniagaan untuk melakukan peralihan digital. Negara-negara menawarkan sokongan kepada PKS untuk berinovasi, dengan langkah khusus bagi membolehkan syarikat di peringkat permulaan dan PKS mencari penyelesaian kepada penularan COVID-19.

Membantu Perniagaan Tak Formal

Perniagaan tak formal telah dikecualikan daripada kebanyakan program sokongan COVID-19 kerana mereka merupakan entiti tidak berdaftar. Namun begitu, disebabkan peranan penting mereka dalam menyumbang kepada pekerjaan, pengurangan kemiskinan, ekonomi dan eksport, Kerajaan telah memperkenalkan langkah khusus untuk sektor tak formal bagi membantu mengurangkan kos mereka semasa pandemik. Walau bagaimanapun, memandangkan kesukaran untuk mengenal pasti dan menjangkau perniagaan dalam sektor tak formal, cara yang paling popular untuk menyokong mereka semasa pandemik adalah menerusi pemindahan wang tunai kepada pekerja-pekerja mereka.

Program *Brazil's Cadastro Unico* memberikan pemindahan tunai kecemasan sebanyak USD115 selama tiga bulan kepada pekerja tak formal di negara Brazil. Uttar Pradesh, sebuah negeri di India memberikan 1,000 rupee (USD13) kepada 2.3 juta individu yang telah menyertai Skim Jaminan Pekerjaan Luar Bandar Nasional. Di wilayah Lagos dan Kaduna di Nigeria, keperluan asas makanan, air dan bekalan kesihatan disediakan untuk populasi sektor tak formal yang rentan.

RESPON DASAR ASEAN TERHADAP COVID-19

Negara anggota ASEAN telah melancarkan pelbagai langkah dasar sebagai pertahanan awal terhadap pandemik COVID-19. Pelbagai pakej rangsangan ekonomi telah diumumkan sejak Februari 2020, dengan dasar kewangan pada mulanya diperkenalkan bagi mengatasi kebimbangan kecairan serta untuk meningkatkan keyakinan terhadap ekonomi sejak kemunculan gangguan rantaian bekalan dan pembatalan perjalanan. Langkah rangsangan fiskal yang dipertingkatkan, terutamanya untuk meningkatkan kapasiti sektor kesihatan dan mengurangkan kesan pada ekonomi keseluruhannya, telah diumumkan sejak pandemik COVID-19 menular dan memburukkan lagi keadaan ekonomi, terutamanya dalam sektor yang terjejas teruk.

Langkah yang paling umum dilaksanakan adalah insentif cukai untuk perniagaan yang terjejas, terutama sekali PKS dan mereka dalam sektor yang paling teruk terkesan seperti pelancongan, subsidi dalam bentuk bantuan tunai, diskaun bil elektrik, bantuan tunai buat isi rumah dan pekerja, termasuk insentif tambahan bagi mereka dalam sektor penjagaan kesihatan dan penundaan cukai atau bayaran pinjaman, pengecualian atau pengurangan yuran dan caj daripada Kerajaan. Beberapa negara anggota ASEAN telah mengumumkan langkah khusus sektor untuk menyokong kumpulan yang rentan. Sebagai contoh, Brunei membenarkan penangguhan sumbangan kepada dana amanah atau pencen manakala Malaysia membenarkan pengurangan caruman pencen. Singapura menggantung pinjaman dan caj pelajar manakala sektor perbankan Vietnam telah mewujudkan pakej kredit bernilai VND285 trilion (USD12.3 bilion) untuk perniagaan.

Intervensi Fiskal yang Disasarkan

Negara anggota ASEAN telah memperkenalkan pelbagai pakej fiskal yang digabungkan berjumlah USD318.2 bilion atau setara dengan 10.1% daripada KDNK serantau pada tahun 2019. Setakat Mei 2020, Thailand menawarkan pakej rangsangan terbesar, yang merangkumi tiga bahagian berjumlah USD88.8 bilion, diikuti oleh Indonesia dengan USD81.8 bilion. Langkah fiskal yang disediakan tidak hanya untuk menyokong industri yang terjejas tetapi juga termasuk peruntukan tambahan bagi sektor kesihatan dan subsidi kepada isi rumah. Jadual 3 menunjukkan ringkasan pakej rangsangan negara anggota ASEAN.^[10]

Jadual 3: Ringkasan Pakej Rangsangan Negara Anggota ASEAN setakat Mei 2020

Negara Anggota ASEAN	Pakej Rangsangan	Setara USD (bilion)	Tarikh
Brunei Darussalam	BND450 juta	0.3	30 Mac
Kemboja	KHR 420 bilion KHR 8.1 trilion	0.1 2.0	13 April 14 April
Indonesia	IDR10.3 trilion IDR120 trilion IDR22.9 trilion IDR62.3 trilion IDR405.1 trilion IDR641.2 trilion	0.7 8.1 1.5 3.9 24.6 43.0	25 Februari 13 Mac 16 Mac 18 Mac 31 Mac 19 Mei
PDR Lao	LAK30 bilion	0.005	2 April
Malaysia	MYR20 bilion MYR230 bilion MYR10 bilion	4.8 55.2 2.4	27 Februari 27 Mac 6 April
Myanmar	MMK100 bilion	0.1	27 April
Filipina	HP27.1 bilion PHP200 bilion	0.5 3.8	16 Mac 31 Mac
Singapura	SGD6.4 bilion SGD48 bilion SGD5.1 bilion SGD33 bilion	4.6 33.7 3.4 23.3	18 Februari 26 Mac 6 April 26 Mei
Thailand	THB100 bilion THB117 bilion THB1.9 trilion	3.2 3.6 82.0	4 Mac 24 Mac 7 April
Vietnam	VND250 trilion VND62.0 trilion	10.8 2.6	6 Mac 10 April

Sumber: ASEAN Policy Brief 2, Assessing ASEAN Economic Policy Responses in a Pandemic, ASEAN

Intervensi fiskal negara anggota ASEAN tergolong dalam tiga kategori:

- Subsidi isi rumah diberikan dalam bentuk elaun tunai. Dalam beberapa keadaan, subsidi ini juga dilengkapi dengan pakej makanan dan subsidi untuk elektrik dan sumbangan keselamatan sosial atau pencen, terutama bagi mereka yang berada dalam kategori berpendapatan rendah dan rentan. Sebagai contoh, Filipina telah memperuntukkan semula PHP200 bilion (kira-kira USD3.9 bilion) untuk subsidi dalam bentuk tunai dan keperluan asas manakala Vietnam dan Indonesia telah memperkenalkan langkah inovatif seperti 'ATM beras'. ^[10]
- Pengecualian cukai, yuran, caj (termasuk sewa) atau moratorium bayaran pinjaman telah diberikan kepada individu, isi rumah dan perniagaan yang terjejas. Sama seperti subsidi kepada isi rumah, moratorium cukai, penangguhan sewa dan pengecualian daripada yuran dan caj untuk transaksi bank bertujuan meringankan beban kewangan perniagaan dan isi rumah yang kehilangan pendapatan bagi membantu mereka bertahan daripada krisis COVID-19 dan untuk menyegerakan pengoperasian semula selepas tempoh pandemik. ^[10]
- Langkah fiskal dalam bentuk kredit pantas dan murah, moratorium bayaran pinjaman atau penstrukturan semula pinjaman telah diperkenalkan. Langkah tersebut sangat penting, terutama bagi kumpulan yang paling rentan seperti PKS yang lebih cenderung memberhentikan pekerja atau menutup perniagaan lebih awal. Kegagalan perusahaan mikro, kecil dan sederhana akan memberi akibat yang hebat terhadap ekonomi di kebanyakan negara membangun, yang merupakan penyumbang utama kepada pekerjaan, termasuk ASEAN. ^[10]

Langkah dan Intervensi Sektor yang Disasarkan

Kerajaan ASEAN juga telah memperluaskan intervensi yang disasarkan bagi membantu sektor yang paling teruk terjejas akibat pandemik. Antara respon awal yang diambil oleh negara anggota ASEAN adalah mengalihkan sebahagian besar belanjawan fiskal mereka ke sektor kesihatan, terutamanya untuk memperkukuh kapasiti dan memberikan respon pantas kepada krisis kesihatan. Langkah respon termasuk perolehan bekalan perubatan seperti kit ujian, alat ventilator, topeng muka, dan peralatan pelindung diri (*personal protective equipment*, PPE) yang lain serta penubuhan hospital sementara dan kemudahan penjagaan kesihatan seperti pusat pengasingan untuk meningkatkan keupayaan sedia ada, termasuk penukaran hotel menjadi tempat tinggal sementara bagi golongan profesional penjagaan kesihatan, individu di bawah pemantauan atau mereka yang menjalani kuarantin. Indonesia menambah peruntukan sebanyak IDR75 trilion (USD5 bilion) untuk penjagaan kesihatan manakala Singapura memperuntukkan SGD800 juta (USD564.2 juta) untuk respon terhadap pandemik. ^[10]

Sektor pelancongan dan runcit bersama-sama dengan industri penerbangan telah terhenti, menyebabkan gangguan yang teruk kepada ekonomi dengan kebergantungan yang tinggi terhadap pengembaraan dan pelancongan. Sebagai akibat daripada sekatan perjalanan, permintaan penumpang di Indonesia dan Thailand telah mengalami penurunan, masing-masing sebanyak 59.8 juta dan 55.6 juta. Industri pelancongan dan pengembaraan yang tergendala telah mengakibatkan kerugian hasil dengan jumlah berbilion dan kehilangan berjuta-juta pekerjaan. Langkah fiskal untuk menyokong perniagaan yang terjejas akibat

pandemik, seperti diskaun bagi bil dan moratorium cukai telah diperluaskan ke sektor penerbangan. Walau bagaimanapun, melihat pada skala kesan pandemik terhadap industri penerbangan, sokongan Kerajaan sahaja tidak cukup untuk memenuhi keperluan industri dan banyak syarikat penerbangan di seluruh ASEAN telah melakukan pengecilan dan memotong gaji pekerja. ^[10]

Negara anggota ASEAN juga telah melaksanakan langkah untuk memberi sokongan kredit kepada sektor pertanian bagi memastikan rantai bekalan dari ladang ke pasaran tetap terbuka. Malaysia telah memperuntukkan sejumlah RM1 bilion untuk Dana Jaminan Makanan serta memberikan sokongan tambahan kepada petani dan nelayan bagi pengeluaran pertanian. Pembiayaan juga disediakan bagi menubuhkan kemudahan penyimpanan makanan dan saluran pengedaran untuk melindungi bekalan manakala sejumlah RM64.4 juta diperuntukkan untuk projek agromakanan. Langkah fiskal dilengkapkan dengan sokongan untuk akses kepada pasaran dan peningkatan produktiviti, kemudahan proses eksport serta program tunai untuk bekerja di luar bandar. ^[10]

Dasar Monetari dan Langkah Kewangan

Sejak berlakunya penularan COVID-19, bank pusat merentas ASEAN telah menggunakan pemotongan kadar dasar, pengurangan nisbah keperluan rizab dan pembelian aset bagi mengekalkan kestabilan kewangan, memastikan kecairan sistem serta menurunkan kos kredit. Langkah ini juga bertujuan meyakinkan orang awam bahawa Kerajaan komited untuk mengemudi ekonomi keluar daripada krisis dan memelihara kestabilan sektor perbankan.

Bank Negara Vietnam telah menyeru pemberi pinjaman komersial untuk mengurangkan yuran penyelesaian minimum sebanyak 50% menerusi sistem elektronik antara bank serta mengekang dividen dan perbelanjaan operasi bagi mengekalkan bekalan modal yang mencukupi manakala Pihak Berkuasa Monetari Singapura telah menyesuaikan keperluan pengawalan dan program penyeliaan terpilih dalam menangani cabaran kendalian yang dihadapi oleh institusi kewangan semasa pandemik. Bank Thailand menyediakan pembiayaan jambatan (*bridge financing*) kepada syarikat berkualiti tinggi menerusi Dana Penstabilan Bon Korporat, yang membeli bon Kerajaan untuk memastikan pasaran bon Kerajaan berfungsi dan menubuhkan kemudahan khas bagi menyediakan kecairan untuk dana bersama menerusi bank. Secara kolektif, langkah ini bertujuan meningkatkan kecairan dan keyakinan pasaran sambil mengekalkan sistem monetari dan kewangan yang stabil. ^[10]

Sejak berlakunya penularan COVID-19, bank pusat merentas ASEAN telah menggunakan pemotongan kadar dasar, pengurangan nisbah keperluan rizab dan pembelian aset bagi mengekalkan kestabilan kewangan, memastikan kecairan sistem serta menurunkan kos kredit.

PAKEJ RANGSANGAN EKONOMI COVID-19 – KISAH MALAYSIA

Kerajaan Malaysia telah mengumumkan beberapa pakej rangsangan ekonomi bagi memastikan kesejahteraan rakyat serta kelangsungan perniagaan yang terjejas akibat pelanjutan langkah pembendungan pandemik. Pakej rangsangan tersebut adalah Pakej Rangsangan Ekonomi 2020 (PRE2020) bernilai RM20 bilion diikuti oleh Pakej Ekonomi PRIHATIN Rakyat (PRIHATIN) bernilai RM230 bilion, Pakej PRIHATIN Tambahan untuk PKS bernilai RM10 bilion, Pelan Jana Semula Ekonomi Negara (PENJANA) bernilai RM35 bilion dan pakej Kita Prihatin bernilai RM10 bilion.^[1]

Inisiatif ekonomi yang diperkenalkan di bawah pakej rangsangan bertujuan menangani isu-isu penting berkaitan pandemik yang dihadapi oleh perniagaan, terutamanya PKS, seperti pembiayaan, kos menjalankan perniagaan dan mengurangkan cabaran aliran tunai, pengekalan pekerjaan, pembangunan modal insan, pembangunan infrastruktur dan penerapan teknologi dan digitalisasi. Berikut adalah ringkasan beberapa inisiatif utama daripada pelbagai pakej rangsangan.

Pembiayaan

Beberapa inisiatif utama bagi pembiayaan adalah:

- RM5 bilion Kemudahan Bantuan Khas (*Special Relief Facility*, SRF) untuk PKS dengan pengurangan kadar faedah daripada 3.75% ke 3.5%. Seterusnya, Bank Negara Malaysia (BNM) telah meningkatkan peruntukan SRF kepada RM10 bilion berikutan permintaan yang sangat tinggi daripada PKS;^[1]
- RM6.8 bilion Kemudahan Semua Sektor Ekonomi (*All Economic Sector Facility*, AES) untuk PKS oleh BNM dengan kadar faedah yang diturunkan daripada 8% ke 7%;^[1]
- RM700 juta Skim Kredit Mikro oleh Bank Simpanan Nasional (BSN) termasuk peruntukan tambahan bernilai RM500 juta di bawah PRIHATIN bagi menyediakan pinjaman mudah dengan kadar faedah sebanyak 2% dan tanpa cagaran untuk perusahaan mikro. Seterusnya di bawah Pakej PRIHATIN Tambahan untuk PKS, kadar faedah sebanyak 2% dihapuskan ke 0% dan jumlah pembiayaan meningkat daripada RM50,000 menjadi RM75,000;^[1]
- RM200 juta Skim Kredit Mikro dengan jumlah pinjaman maksimum sebanyak RM10,000 bagi setiap syarikat dengan kadar faedah 0% oleh TEKUN Nasional;^[1]
- RM2.1 bilion Geran Khas PRIHATIN untuk perusahaan mikro yang berkelayakan dengan penyediaan geran khas sebanyak RM3,000;^[1]
- RM2 bilion Skim Pembiayaan PKS PENJANA untuk membantu PKS mengekalkan operasi perniagaan mereka;^[12]

- RM1 bilion di bawah PENJANA untuk PKS dalam sektor pelancongan membiayai inisiatif transformasi bagi terus berdaya maju dan berdaya saing dalam normal baharu; ^[12]
- RM400 juta di bawah PENJANA bagi membiayai program perusahaan mikro; ^[12]
- RM500 juta Kemudahan bantuan Bumiputera bagi memastikan kelangsungan usahawan Bumiputera patuh Shariah; ^[12] dan
- Membenarkan PKS yang beroperasi kurang daripada empat tahun untuk memohon pembiayaan daripada skim BizMula-i dan BizWanita-i di bawah Credit Guarantee Corporation Malaysia Berhad (CGC). ^[12]

Mengurangkan Kos Menjalankan Perniagaan dan Cabaran Aliran Tunai

Beberapa inisiatif utama untuk membantu mengurangkan kos menjalankan perniagaan serta mengurangkan cabaran aliran tunai adalah:

- Moratorium pinjaman serta penstrukturan semula dan penjadualan semula pinjaman untuk perniagaan yang terjejas disediakan oleh pelbagai bank dan institusi kewangan; ^[11]
- Penangguhan bayaran ansuran cukai pendapatan bulanan kepada semua PKS selama tiga bulan bermula 1 April 2020; ^[11]
- Khidmat Rundingan Majikan oleh Kumpulan Wang Simpanan Pekerja (KWSP) bagi penangguhan pembayaran, penstrukturan semula dan penjadualan semula caruman majikan; ^[11]
- Pengecualian cukai perkhidmatan sebanyak 6% untuk hotel dari bulan Mac - Ogos 2020;
- Pengecualian sewa selama enam bulan untuk penyewa daripada semua premis yang dimiliki oleh Kerajaan persekutuan;
- Pengecualian levi Pembangunan Sumber Manusia Berhad (PSMB) untuk semua sektor selama enam bulan bermula April 2020; ^[11]
- Penangguhan tiga bulan bayaran ansuran cukai pendapatan untuk PKS, berkuat kuasa 1 April 2020; ^[11]
- RM500 juta untuk memberi subsidi diskaun sebanyak 15% kepada bil elektrik bagi sektor pelancongan dan diskaun sebanyak 2% untuk sektor komersial, perindustrian dan pertanian; ^[11] dan
- Pengurangan sebanyak 25% bagi levi permit pekerja asing yang tamat tempoh di antara 1 April 2020 dan 31 Disember 2020. ^[11]

Pengekalan Pekerjaan

Beberapa inisiatif utama untuk mengekalkan pekerjaan dan mengatasi pengangguran adalah:

- RM13.8 bilion Program Subsidi Upah oleh Pertubuhan Keselamatan Sosial (PERKESO) untuk pekerja berpendapatan RM4,000 ke bawah, yang diumumkan menerusi beberapa pakej rangsangan. Selanjutnya, sejumlah RM2.4 bilion Program Subsidi Upah 2.0 diperuntukkan di bawah Kita Prihatin bagi membantu syarikat yang masih terjejas; ^[11]
- RM1.5 bilion di bawah PERKESO bagi menggalakkan pengambilan pekerja oleh perniagaan; ^[11]
- RM800 juta bagi menyokong majikan dan pekerja dengan insentif pengaturan kerja yang fleksibel di bawah PERKESO; ^[11] dan
- Membolehkan majikan berunding dengan pekerja mereka mengenai syarat pekerjaan, termasuk pelaksanaan potongan gaji dan pilihan cuti tanpa gaji selama tempoh PKP. ^[11]

Modal Insan

Beberapa inisiatif utama untuk meningkatkan produktiviti modal insan adalah:

- RM100 juta oleh PSMB untuk geran padanan asas bagi membiayai latihan pekerja daripada sektor pelancongan dan sektor lain yang terjejas; ^[12]
- Potongan dua kali ganda untuk perbelanjaan yang dikeluarkan bagi latihan berkaitan pelancongan yang telah diluluskan; ^[12]
- RM50 juta untuk memberi subsidi kepada kursus pendek bagi kursus kemahiran digital dan berkemahiran tinggi; ^[12]
- Kerjasama di antara MyCreative dan sektor swasta bagi membantu pemain menyesuaikan diri dengan normal baharu menerusi latihan dalam kaedah pengedaran digital dan promosi, pembangunan model perniagaan baharu, dan ketersambungan; ^[12] dan
- Mobiliti tenaga kerja agromakanan menerusi insentif bagi syarikat perintis untuk melatih dan mendidik tenaga kerja. ^[12]

Infrastruktur

Beberapa inisiatif infrastruktur utama untuk memacu pertumbuhan ekonomi adalah:

- RM13 bilion pelaburan oleh Tenaga Nasional Berhad (TNB), termasuk mempercepatkan pelaksanaan lampu jalan LED, saluran transmisi dan sistem solar bumbung; ^[11]
- RM3 bilion diperuntukkan untuk *National Fiberisation and Connectivity Plan* oleh Suruhanjaya Komunikasi dan Multimedia Malaysia (SKMM); ^[11]
- RM2 bilion bagi pelaksanaan segera projek pembaikan dan peningkatan infrastruktur kecil di seluruh negara, terutamanya di kawasan luar bandar; ^[11]
- RM100 juta untuk kemudahan penyimpanan dan pengedaran makanan serta program integrasi tanaman; ^[11] dan
- Mempercepatkan pelaksanaan projek 2020 oleh agensi Kerajaan dan syarikat berkaitan Kerajaan. ^[11]

Teknologi dan Digitalisasi

Beberapa inisiatif utama untuk menyokong PKS dalam digitalisasi atau automasi adalah:

- RM700 juta bagi membantu dan memberi insentif kepada PKS dan syarikat peringkat pertengahan untuk mendigitalkan operasi dan saluran perdagangan, yang merangkumi: ^[13]
 - RM100 juta untuk Geran Padanan Digitalisasi PKS ^[13]
 - RM500 juta Dana Transformasi Teknologi PKS ^[13]
 - RM100 juta Geran Automasi Pintar ^[13]
- RM80 juta untuk pelaksanaan *Sandbox* Teknologi Inovasi bagi mendorong inovasi dan kreativiti yang dapat menggerakkan digitalisasi penyampaian perkhidmatan dan memacu syarikat di peringkat permulaan; ^[13]
- RM70 juta untuk Kempen e-Dagang Perusahaan Mikro dan PKS bagi menggalakkan penerapan e-dagang; ^[13]
- RM20 juta untuk mentransformasi Pusat Internet Desa sebagai hab e-dagang; ^[13] dan
- RM5 juta bagi penubuhan platform nasihat perniagaan sehenti secara dalam talian iaitu *MyAssist MSME*. ^[13]

Ringkasan Pencapaian

Sehingga kini, hasil daripada pelaksanaan pakej rangsangan ekonomi dilaporkan secara berkala oleh Menteri Kewangan menerusi beberapa siri laporan LAKSANA. Setakat 11 Disember 2020, antara hasil utama berkaitan dengan sokongan kewangan bagi perniagaan dan langkah untuk merangsang pertumbuhan ekonomi adalah:

- Sebanyak RM11.24 bilion telah diluluskan oleh bank tempatan dan dipersetujui oleh 23,875 PKS di bawah Dana Pinjaman Mudah PKS yang ditadbir oleh BNM. Jumlah ini merangkumi SRF, Kemudahan Automasi & Digitalisasi (*Automation & Digitalisation Facility, ADF*), AES dan Kemudahan Agromakanan (*Agrofood Facility, AF*). Peruntukan sebanyak RM10 bilion bagi SRF telah digunakan sepenuhnya yang memberi manfaat kepada 21,000 PKS dan membantu menyelamatkan lebih daripada 450,000 pekerjaan;
- Program Subsidi Upah menyalurkan sebanyak RM12.61 bilion dalam pemberian subsidi upah bagi memanfaatkan 322,177 majikan dan 2.64 juta pekerja;
- Program Insentif Pengambilan Pekerja dan Program Bantuan Latihan membantu 106,443 individu untuk mendapatkan pekerjaan, termasuk 85,242 individu di bawah umur 40 tahun; 13,513 individu dalam kumpulan umur 40 - 60 tahun; 1,268 individu kehilangan upaya dan 6,420 perantis;
- Seramai 129,144 individu telah menerima kelulusan untuk menyertai program kemahiran semula dan peningkatan kemahiran yang dikendalikan oleh pelbagai Kementerian dan agensi;
- Sebanyak 5,576 permohonan telah diluluskan dengan nilai pinjaman berjumlah RM1.1 bilion daripada dana Pembiayaan PKS PENJANA;
- Skim Pemulihan Perniagaan TEKUN telah menyalurkan pembiayaan sebanyak RM99.2 juta kepada 14,861 perusahaan mikro; dan
- Skim Pembiayaan Mikro Kredit PENJANA di bawah BSN telah menyalurkan sejumlah RM253.1 juta kepada 7,252 PKS dan perusahaan mikro.

Tambahan lagi, pencapaian berikut turut direkodkan dalam laporan LAKSANA pada 2 Oktober 2020:

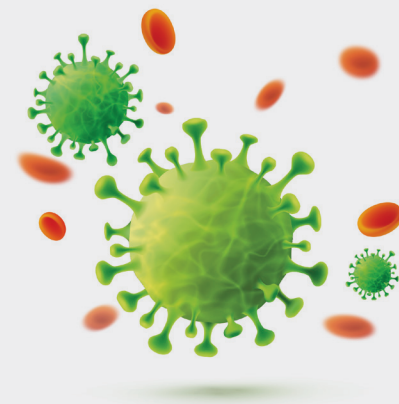
- Sebanyak 1,634 PKS dan syarikat di peringkat pertengahan diluluskan untuk menerima geran berjumlah RM24.6 juta bagi mendigitalkan operasi dan saluran perdagangan daripada Geran Padanan Digitalisasi PKS, Dana Transformasi Teknologi PKS dan Geran Automasi Pintar;
- Sejumlah RM567.9 juta telah disuntik ke dalam ekonomi menerusi aplikasi ePENJANA dengan memberikan kredit sebanyak RM50 kepada setiap 11.36 juta eWallet; dan
- Dana *MyCreative Ventures* berjumlah RM130 juta yang menyokong industri kesenian, kebudayaan dan hiburan telah menerima 182 permohonan bagi pinjaman dan geran berjumlah RM43 juta manakala dana RM10 juta oleh Agensi Pembangunan Ekonomi Seni Budaya (CENDANA) telah meluluskan 184 permohonan bagi sokongan pembiayaan berjumlah RM2.7 juta.

Selanjutnya, inisiatif untuk menyokong penerapan e-dagang dan digitalisasi juga telah menerima sambutan luar biasa daripada PKS dan telah menjana jumlah penjualan dalam talian sebanyak RM1.2 bilion seperti yang dilaporkan oleh LAKSANA pada 27 Oktober 2020. Inisiatif tersebut merangkumi:

- Kempen e-Dagang Perusahaan Mikro dan PKS PENJANA yang dilancarkan pada akhir bulan Jun untuk membantu perniagaan tempatan meningkatkan produktiviti dan operasi mereka menerusi e-dagang dan digitalisasi, yang disokong oleh 20 platform e-dagang sebagai rakan kongsi pelaksanaan strategik telah berjaya mencatatkan lebih daripada 45,000 PKS baharu yang mendaftar dengan rakan kongsi strategik, membantu lebih daripada 115,000 PKS dan menjana lebih daripada RM332 juta jualan sehingga Oktober 2020; dan
- Inisiatif *Shop Malaysia Online* untuk menggalakkan pembelian barangan oleh penjual tempatan secara dalam talian menerusi penyediaan baucar digital. Inisiatif ini disertai oleh 22 platform e-dagang sebagai rakan kongsi strategik dan dibiayai bersama oleh Kerajaan. Sejak dilancarkan pada 1 Ogos 2020, PENJANA *Shop Malaysia Online* telah berjaya menghasilkan jualan bernilai RM896 juta dan telah memberi manfaat kepada lebih daripada 213,000 penjual tempatan serta 7.8 juta pengguna dari seluruh negara.

Artikel Khas

Kaji Selidik Kesan Pandemik COVID-19 terhadap PKS

Kementerian Pembangunan Usahawan dan Koperasi (MEDAC) dan SME Corp. Malaysia telah menjalankan beberapa siri kaji selidik dalam kalangan PKS yang merentas pelbagai sektor ekonomi dan industri. Kaji selidik ini dijalankan untuk menilai kesan penularan COVID-19 serta maklum balas mereka terhadap pelbagai pakej rangsangan ekonomi yang diumumkan oleh Kerajaan:

Kaji Selidik	Tempoh	Responden
Kaji Selidik PKS mengenai Penularan COVID-19	19 - 26 Mac 2020	1,920 PKS
Kaji Selidik mengenai Kesan Penularan COVID-19 dan Pakej Rangsangan Ekonomi untuk PKS	2 - 8 April 2020	982 PKS
Kaji Selidik bagi Menilai Respon PKS terhadap Pembukaan Semula Ekonomi Negara	4 - 7 Mei 2020	1,786 PKS

Penularan COVID-19 mempengaruhi pelbagai spektrum sektor perniagaan terutamanya PKS dalam cara yang belum pernah terjadi sebelum ini. Berdasarkan Kaji Selidik PKS mengenai Penularan COVID-19 yang pertama kali dijalankan berikutan pelaksanaan Perintah Kawalan Pergerakan (PKP), amat mengejutkan apabila sebanyak 95.3% responden mengalami penurunan penjualan dengan serta merta dan ketara pada bulan Mac 2020, dengan 44.0% responden menyatakan jualan mereka menurun sehingga lebih daripada 70.0%. Selebihnya, 21.6% melaporkan penurunan jualan antara 51.0% sehingga 70.0% manakala 29.7% mengalami kerugian jualan sebanyak 50.0% atau kurang. Hanya 1.7% melaporkan peningkatan jualan terutamanya dalam kalangan industri berkaitan makanan & minuman, sementara 3.1% melaporkan tiada perbezaan yang ketara dalam jualan.

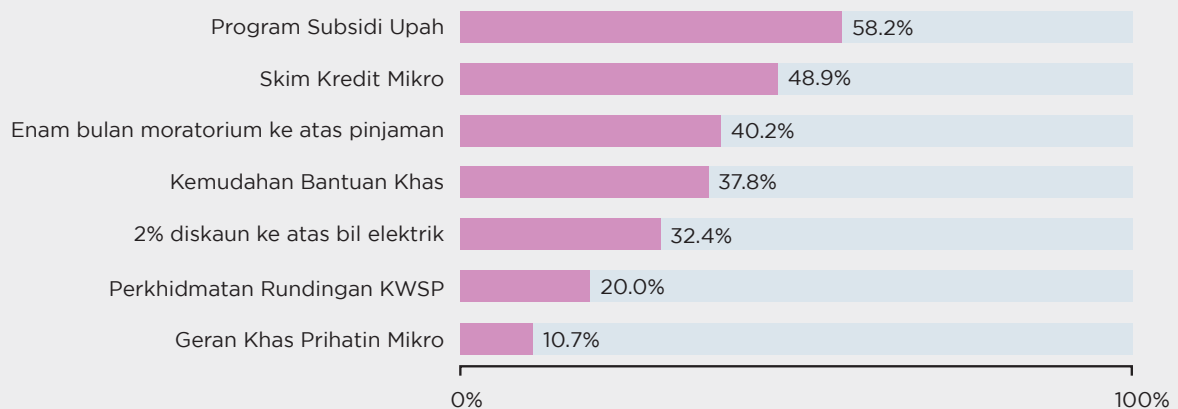
Susulan kuarantin di seluruh negara, PKS merasakan kesan kerana pengguna mengehendkan pergerakan mereka dengan berada di rumah sahaja, lantas menyebabkan penurunan yang merudum dalam perbelanjaan pengguna dan perniagaan. Dalam keadaan yang sukar, responden menekankan bahawa aliran tunai merupakan cabaran utama semasa pandemik, diikuti oleh penurunan permintaan dan gangguan rantai bekalan. Masalah aliran tunai disebabkan oleh penurunan jualan yang ketara, sebahagiannya berpunca daripada penutupan sementara operasi perniagaan semasa PKP oleh lebih daripada tiga perempat responden. Tambahan lagi, responden mempunyai isu dalam pembayaran gaji dan faedah pekerja, pembayaran balik pinjaman serta pembayaran sewa dan utiliti, lantas memburukkan kedudukan kewangan mereka. Kemerosotan jualan secara mendadak dan

tekanan terhadap tunai telah mengakibatkan 48.5% responden, terutamanya PKS dalam sektor pembinaan, hanya dapat mengekalkan perniagaan mereka selama sebulan jika PKP berpanjangan.

Kekurangan jualan dan pendapatan adalah gangguan terbesar terhadap aliran tunai PKS yang merupakan inti pati kelangsungan perniagaan. Perlu diberi perhatian, sebanyak 57.9% daripada hasil jualan perniagaan PKS dijana melalui kedai fizikal, lantas menjadikan mereka lebih rentan terhadap gangguan aktiviti perniagaan yang disebabkan oleh PKP. Hanya 21.1% responden melaporkan menjual produk atau perkhidmatan mereka menerusi saluran dalam talian seperti media sosial, laman web dan platform e-dagang. Melihat kepada status tunai dalam tangan PKS, kebanyakan responden (79.3%) menyatakan bahawa mereka mempunyai tunai yang mampu bertahan kurang daripada tiga bulan manakala 14.8% melaporkan mereka mampu untuk bertahan selama tiga hingga lima bulan.

Peningkatan isu aliran tunai, permintaan dan rantai bekalan memberi tekanan yang hebat kepada perniagaan terutamanya peniaga kecil. Memberi respon terhadap keperluan kelangsungan sektor perniagaan, Kerajaan telah mengumumkan Pakej Rangsangan Ekonomi Prihatin Rakyat (PRIHATIN) pada 27 Mac 2020 dan Pakej PRIHATIN Tambahan untuk PKS pada 6 April 2020 yang telah memberi manfaat kepada PKS secara langsung dan tidak langsung. Keadaan di luar sana masih mencabar namun terdapat objektiviti susulan inisiatif yang diberikan. Kaji Selidik mengenai Kesan Penularan COVID-19 dan Pakej Rangsangan Ekonomi untuk PKS menunjukkan bahawa pakej rangsangan ekonomi telah sedikit sebanyak memberi kelegaan kepada PKS. Tiga insentif teratas yang telah memanfaatkan PKS adalah program Subsidi Upah (58.2%), Skim Kredit Mikro (48.9%) dan enam bulan moratorium ke atas pinjaman (40.2%).

Carta 1: Kesan Pakej Rangsangan terhadap PKS

Pemerhatian yang lebih terperinci terhadap hasil kaji selidik menunjukkan bahawa PKS memerlukan bantuan bagi mengekalkan perniagaan mereka dan meningkatkan momentum pertumbuhan semasa pandemik. Akses pantas kepada pinjaman dengan kadar faedah yang lebih rendah (60.1%); penangguhan atau pengecualian cukai dan pembayaran berkanun (50.7%); serta platform berasaskan dalam talian dan perkhidmatan maya (34.2%) telah dinyatakan sebagai bantuan utama yang diperlukan untuk perniagaan kembali pulih. Dengan sokongan yang diberikan, sebanyak 85.6% responden yakin bahawa perniagaan mereka akan pulih dalam masa setahun atau kurang. Daripada jumlah ini, sebanyak 16.8% responden optimis bahawa perniagaan mereka akan pulih dalam masa tiga bulan, terutamanya responden dalam industri berkaitan makanan dan minuman. Mengambil kira prestasi perniagaan dalam jangka masa terdekat, sejumlah 5.1% responden positif bahawa mereka akan mendapat keuntungan pada tahun 2020, 22.0% lagi menjangkakan perniagaan akan mendapat pulangan modal sementara hampir tiga perempat responden (72.9%) melaporkan bahawa tahun 2020 akan menjadi tahun yang merugikan buat mereka.

Beralih kepada Kaji Selidik bagi Menilai Respon PKS terhadap Pembukaan Semula Ekonomi Negara, kaji selidik ini telah dijalankan untuk mendapatkan maklum balas PKS mengenai keputusan Kerajaan dalam membuka semula aktiviti ekonomi secara beransur-ansur dengan membenarkan kebanyakan industri dan aktiviti perniagaan untuk beroperasi bermula pada 4 Mei 2020 susulan pelaksanaan PKP Bersyarat (PKPB). Hasil kaji selidik menunjukkan bahawa kurang daripada separuh responden (49.6%) menyambung semula operasi perniagaan, terutamanya firma bersaiz sederhana. Antara isu utama yang dinyatakan oleh responden sebagai halangan dalam memulakan semula perniagaan adalah kekurangan pelanggan dan akses pasaran (66.7%); modal yang tidak mencukupi (60.6%); isu rantaian bekalan (37.2%); dan kesukaran untuk mematuhi prosedur operasi standard (22.4%).

Di samping itu, lebih daripada dua pertiga PKS mengalami kerugian perniagaan sehingga RM100,000 semasa PKP. Oleh itu, PKS telah melakukan penyesuaian yang diperlukan bagi mengatasi tekanan semasa yang disebabkan oleh pandemik iaitu merangkumi berunding berkenaan gaji dan faedah pekerja (36.5%), menstruktur semula perniagaan bagi mengurangkan pekerja (33.5%) dan menghadkan perjalanan perniagaan yang tidak perlu bagi pekerja (33.0%). Beberapa PKS juga menghadapi isu untuk memulakan semula operasi, oleh itu mereka memohon pelbagai bantuan daripada Kerajaan yang dapat membantu meringankan beban mereka, terutamanya akses kepada sumber kewangan dan pinjaman mudah serta potongan cukai. Responden juga menyatakan keperluan untuk menubuhkan agensi Kerajaan yang khusus bagi hal-hal yang berkaitan PKS, lantas memperkemarkan dan memudahkan peniaga kecil secara menyeluruh.

Ketika perniagaan menyesuaikan diri dengan norma baharu, pelbagai penyelarasan dan kemajuan positif telah dilakukan terhadap operasi perniagaan mereka. Perubahan keutamaan dalam kalangan PKS dapat diperhatikan, bermula daripada pelaksanaan langkah-langkah potongan kos semasa tempoh puncak PKP pada Mei 2020, sehingga menjalankan langkah-langkah pembangunan yang dapat membantu mengekalkan perniagaan. Berdasarkan Kaji Selidik ke atas Usahawan Pasca COVID-19 yang dijalankan

oleh MEDAC pada bulan Julai 2020, keutamaan teratas dalam kalangan PKS telah beralih kepada penggunaan platform e-dagang (45.8%), membuat perubahan dalam terma pekerjaan (25.0%) serta penerapan teknologi dan digitalisasi (19.0%). Tanda-tanda optimistik semakin meningkat dengan berkurangnya bilangan firma (49.6%) yang melaporkan penurunan jualan melebihi 50% (Mac-Mei 2020: 65.6%), pemberhentian pekerja menurun kepada 12% (Mac-Mei 2020: 14.2%), sementara jumlah penutupan operasi perniagaan juga menurun, walaupun hanya sedikit, kepada 1.4% (Mac-Mei 2020: 1.6%). Perlu diberi perhatian bahawa sebanyak 43.1% responden menyatakan bahawa mereka sedang membangunkan pelan kelangsungan perniagaan, mencerminkan penekanan yang lebih besar oleh PKS terhadap kepentingan pelan tersebut sekiranya terdapat kejutan atau krisis ekonomi.

Kesan awal dari segi KDNK PKS menunjukkan bahawa pandemik COVID-19 telah menyebabkan kerugian perniagaan berjumlah RM38.6 bilion pada April 2020, bersamaan dengan 7.4% penurunan sumbangan kepada KDNK PKS. Walau bagaimanapun, terdapat peningkatan yang ketara susulan pelaksanaan pelbagai langkah di bawah pakej rangsangan ekonomi seperti PRIHATIN dan PENJANA. Pada bulan Ogos 2020, unjuran kerugian pendapatan yang lebih rendah iaitu sebanyak RM30.7 billion telah dianggarkan, penurunan sebanyak 20.0% berbanding anggaran yang dibuat pada bulan April 2020. Trend ke arah unjuran kerugian pendapatan yang lebih rendah dijangka dapat dilihat dalam semua sektor ekonomi. Mengambil kira kerugian pendapatan mengikut saiz perniagaan, perusahaan mikro yang merangkumi 76.5% daripada jumlah pertubuhan perniagaan di Malaysia dengan jelas akan menjadi sektor perniagaan yang terjejas teruk.

Carta 2: Ringkasan Senario PKS dalam Pra-pandemik, ketika PKP dan Pasca-PKP

Sebelum pandemik	Semasa PKP	Pasca-PKP
<ul style="list-style-type: none"> 55.4% PKS menjangkakan peningkatan dalam jualan 44.3% PKS menjangkakan perniagaan akan bertambah baik dalam enam bulan akan datang 34.6% PKS menghadapi masalah aliran tunai 	<ul style="list-style-type: none"> 78.9% PKS mempunyai tunai yang boleh bertahan untuk kurang daripada tiga bulan 72.4% terpaksa menutup operasi perniagaan buat sementara waktu 58.6% mencatatkan tiada sebarang jualan 39.4% hanya dapat bertahan selama sebulan atau kurang 19.2% mengalami kerugian perniagaan sebanyak RM100,000 dan ke atas 	<p>Penurunan jualan berkurang dari: Mei: 65.6% → Ogos: 49.6%</p> <p>Pemberhentian pekerja menurun dari: Mei: 14.2% → Ogos: 12.0%</p> <p>Penutupan operasi perniagaan menurun dari: Mei: 1.6% → Ogos: 1.4%</p>

Artikel Khas

Langkah untuk Mengurangkan Isu PKS terhadap COVID-19 oleh Kerajaan Negeri

PERLIS

- Diskaun sewa gerai sebanyak 50% untuk peniaga kecil
- Pengecualian sewa tapak pasar malam / siang

PULAU PINANG

- Penangguhan cukai berkaitan tanah (Mei - Ogos)
- Bayaran sekali beri sebanyak RM500 untuk perniagaan kecil dan pemandu pelancong berdaftar
- Tambahan sebanyak RM200 untuk pemandu teksi & pemilik beca ke atas RM300 tahunan yang diterima oleh mereka daripada Kerajaan negeri
- Maksimum RM10,000 untuk PKS dengan 0% bagi skim pinjaman mikro (jadual pembayaran balik enam bulan)
- Bantuan sekali beri sebanyak RM500 untuk 9,000 penjaja, pemandu bas, pemandu bas / van pelancongan dan pemandu kenderaan sewa & limosin pelancongan yang berdaftar & tidak berdaftar
- Pengendali sukan air pantai akan menerima bayaran sekali beri sebanyak RM300
- Dana RM10 juta untuk pemain industri pelancongan di bawah Perbadanan Pembangunan Pulau Pinang
- Pengecualian sewa selama tiga bulan untuk lot kedai di flat kos rendah
- Rebat dalam bayaran taksiran untuk Majlis Bandaraya Pulau Pinang dan Majlis Bandaraya Seberang Perai bernilai RM47.3 juta untuk 600,000 pembayar cukai

KEDAH

- RM10 juta kepada peniaga, buruh harian, pemandu teksi, pemandu bot & pemandu pelancong
- Pelanjutan tempoh pembayaran cukai tanah dari 31 Mei sehingga 30 September 2020 tanpa dikenakan denda lewat

PERAK

- Bantuan sekali beri sebanyak RM500 kepada penjaja & peniaga kecil
- Diskaun sewa sebanyak 50% untuk gerai makan dan kedai makan di bawah penguasa tempatan

SELANGOR

- Bayaran RM500 (sekali beri) kepada 80,000 penjaja / peniaga bernilai RM40 juta
- Penangguhan pembayaran balik pinjaman dengan penstrukturan semula pinjaman peminjam di bawah Skim Hijrah yang akan memberi manfaat kepada 40,000 usahawan bernilai RM70 juta
- Pengecualian sewa untuk 80,000 vendor berlesen bernilai RM12 juta

NEGERI SEMBILAN

- RM300 kepada peniaga kecil / berdaftar dengan penguasa tempatan bernilai RM3 juta
- RM300 untuk teksi / e-panggilan berdaftar bernilai RM1 juta
- Pengecualian sewa gerai selama dua bulan di bawah penguasa tempatan

MELAKA

- Pengecualian sewa tapak selama dua bulan bernilai RM1.04 juta (Mac - April) & yuran lesen tahunan 2020 bernilai RM0.90 juta untuk penjaja & peniaga

JOHOR

- Fleksibiliti & insentif untuk PKS yang beroperasi di 151 premis milik Kerajaan
- Pengecualian sewa untuk premis & pasar awam milik pihak berkuasa tempatan untuk 10,371 peniaga (April - Disember)
- Tempoh bayaran cukai tanah dilanjutkan sehingga 30 September

Nota: Berdasarkan maklumat daripada pelbagai sumber, termasuk laman web Kerajaan dan dalam talian.

Kerajaan negeri dan tempatan berada di barisan hadapan bagi meneruskan usaha yang terlaras dengan bekerjasama bersama Kerajaan persekutuan sambil bertindak secara proaktif untuk melaksanakan langkah yang disasarkan bagi menangani dengan pantas serangan ekonomi yang disebabkan oleh COVID-19. Menyedari hakikat bahawa salah satu cara utama pandemik ini boleh menggugat ekonomi tempatan adalah menerusi PKS, semua negeri di Malaysia telah melaksanakan pelbagai langkah untuk menyokong PKS dan usahawan yang rentan. Gambar rajah berikut menggambarkan senarai beberapa langkah yang diambil oleh Kerajaan Negeri dalam bidang kuasa masing-masing:

KELANTAN

- Pengecualian sewa selama dua bulan (April - Mei) untuk premis Kerajaan Negeri yang dimiliki oleh Badan Berkanun Kerajaan Negeri dan pihak berkuasa tempatan

TERENGGANU

- Penangguhan bayaran pinjaman Kerajaan & sewa selama dua bulan termasuk premis komersial milik YPU

PAHANG

- Kerajaan Negeri menerusi Majlis Perbandaran Kuantan (MPK) telah melonggarkan syarat untuk peniaga dengan memberi keizinan berniaga di lokasi yang sesuai
- Dana Khas sebanyak RM10 juta sebagai bantuan perniagaan permulaan, khusus untuk belia Pahang

SABAH

- Dana kredit mikro sebanyak 2% untuk 20,000 perniagaan kecil bernilai RM40 juta
- Dana industri PKS bernilai RM50 juta dengan pinjaman pada kadar faedah 3.5%
- 1,000 projek infrastruktur asas desa bernilai RM200 juta
- Diskaun bil elektrik sebanyak 28% (April - Jun)
- 20% diskaun ke atas pungutan penilaian 2020 oleh pihak berkuasa tempatan
- Pengecualian yuran lesen 2020 & sewa selama enam bulan bagi premis di bawah pihak berkuasa tempatan untuk penjaja

SARAWAK

- Penangguhan bayaran balik pinjaman selama sembilan bulan untuk 144 peminjam Skim Pinjaman Industri Kecil dan Sederhana bernilai RM1.3 juta (mulai April)
- Penangguhan pembayaran premium tanah 2020 untuk 1,721 pemegang amanah
- Diskaun bil air bulanan sebanyak 10% - 25% (April - September)
- 50% diskaun sewa pasar dan gerai untuk 10,000 penjaja (April - September)
- 25% diskaun ke atas kadar penilaian tahunan 2020 melebihi RM400
- 30% diskaun sewa tanah bagi tahun 2020 untuk 52,403 pemegang amanah bernilai RM11.84 juta
- Pengecualian bayaran pelesenan bagi tahun 2020 untuk 17,289 bilik hotel / 340 pengusaha hotel & rumah penginapan bernilai RM386,630
- Pengecualian bayaran permit dan lesen untuk dua juta peniaga & penjaja
- Dana tambahan kredit mikro sebanyak RM20 juta untuk PKS
- Bayaran tunai sekali beri sebanyak RM500 kepada setiap pemilik teksi sungai 'penambang' yang berdaftar
- Bayaran tunai sekali beri sebanyak RM600 kepada 959 pengusaha van berlesen, 1,976 pemandu teksi dan 739 bas sekolah dan pengusaha van
- Geran khas sebanyak RM1,500 kepada 145 pemandu pelancong dan 113 pemandu pelancong taman
- Geran khas sebanyak RM750 untuk penjaja dan peniaga kecil yang berdaftar dengan pihak berkuasa tempatan pada bulan September

- **Geran Prihatin Usahawan Perak (GERUP)**

Kerajaan Negeri Perak telah mengumumkan Pakej Rangsangan Ekonomi Negeri Perak Fasa Dua 2020 berjumlah RM71.17 juta pada 20 Mei 2020. Daripada jumlah ini, RM1.0 juta dana diperuntukkan kepada SME Corp. Malaysia bagi membantu perusahaan mikro Bumiputera di Perak yang terjejas oleh PKP dan PKPB disebabkan oleh penularan COVID-19. Objektif bantuan ini adalah untuk membolehkan mereka meneruskan dan mengembangkan perniagaan dalam tempoh pasca PKP / PKPB. Bantuan adalah dalam bentuk pemberian 'sekali beri' dengan jumlah maksimum sebanyak RM3,000 untuk perbelanjaan yang layak seperti syarat berikut:

- i. Pemasaran secara dalam talian / e-dagang atau luar talian bagi produk / perkhidmatan perniagaan;
- ii. Pembelian bahan mentah yang diperlukan dalam skop perniagaan yang sedang dijalankan;
- iii. Gaji pekerja tetap yang bekerja di premis perniagaan;
- iv. Penyewaan premis perniagaan;
- v. Pembelian peralatan yang sesuai untuk kegunaan perniagaan; dan
- vi. Perbelanjaan lain yang dianggap layak oleh Jawatankuasa.

Sebagai tambahan kepada geran, penerima juga akan diberi kursus bimbingan bernilai RM300 yang akan dikendalikan oleh SME Corp. Malaysia.

- **GANUSHOP**

GANUSHOP pada mulanya dilancarkan oleh Yayasan Pembangunan Usahawan Terengganu pada 30 Mac 2020 sebagai penyelesaian kepada masalah yang dihadapi oleh usahawan Terengganu, khususnya gerai makan dan restoran yang tidak dibenarkan beroperasi kerana pandemik COVID-19. Seterusnya, setelah Kerajaan membenarkan gerai makan dan restoran serta pelari penghantaran beroperasi dengan prosedur operasi standard yang ditetapkan, keadaan tersebut telah meluaskan peranan *GANUSHOP* diluar skop asal. Oleh itu, *GANUSHOP* akan dipertingkatkan menjadi pasaran yang lebih komprehensif, sama seperti Shopee atau Lazada dan akan dikenali sebagai *My Entrepreneur Development Foundation (MyEDF)*. Di bawah inisiatif yang dipertingkatkan, *GANUSHOP* akan berintegrasi dengan sistem MyEDF, dengan *GANUSHOP* akan menjadi direktori usahawan Terengganu interaktif dengan lebih banyak pautan termasuk laman web pedagang, Instagram, Facebook, Shopee dan pasaran lain serta pautan ke media sosial. Ini akan memberi lebih banyak peluang kepada peniaga / penjual untuk memasarkan produk mereka.

Nota: Berdasarkan maklumat daripada pelbagai sumber, termasuk laman web Kerajaan dan dalam talian.

ARAH KE HADAPAN

COVID-19 telah menimbulkan gangguan terhadap ekonomi global yang sudah sedia lemah dan memaksa supaya memikirkan semula sistem yang ditubuhkan demi bertahan daripada penularan sehebat ini, kini dan masa hadapan. Krisis ini telah membawa kepada pemerhatian khusus terhadap keperluan untuk membangunkan sistem yang berdaya tahan, lestari dan inklusif serta disokong oleh teknologi, terutamanya yang berkaitan dengan PKS, yang merupakan tulang belakang ekonomi global. Keadaan tidak akan kembali normal seperti dahulu, terutama dengan petunjuk bahawa COVID-19 berkemungkinan akan disusuli oleh gangguan perubahan lain seperti teknologi baharu, ketegangan perdagangan serta perubahan iklim dan sosial.

Pusat Perdagangan Antarabangsa (International Trade Centre, ITC) menerusi laporan Prospek Daya Saing PKS 2020 menekankan empat ciri utama yang perlu dimiliki oleh perniagaan kecil untuk kekal dalam dunia pasca-pandemik, iaitu ketahanan, keterangkuman, digitalisasi dan kelestarian.

Ketahanan adalah penting bagi kelangsungan perniagaan ketika krisis melanda. Ketahanan dapat dipertingkatkan dengan dasar awam sokongan, contohnya, dengan memberi subsidi kepada pelaburan dalam teknologi pengurangan risiko dan memupuk kepelbagaian ekonomi dan perdagangan serta menggalakkan perkongsian, kerjasama dan penyelidikan yang merangsang pembangunan strategi baharu yang tangkas. Kepelbagaian perdagangan, rizab tunai yang kukuh, rangkaian dalam ekosistem perniagaan dan penyertaan dalam perdagangan antarabangsa juga akan meningkatkan ketahanan. Mempelbagaikan pembekal dan pembeli membolehkan perniagaan kembali menggunakan saluran alternatif manakala rizab tunai yang kukuh dapat meningkatkan peluang kelangsungan pada masa krisis. Rangkaian dengan pemain industri dalam ekosistem perniagaan memperkukuhkan kemampuan untuk menghadapi situasi krisis sementara penyertaan dalam perdagangan antarabangsa meningkatkan daya tahan hidup menerusi penyumberan daripada pelbagai pembekal dalam dan luar negara bagi mendapatkan akses kepada input yang lebih dipercayai. Penjualan kepada pembeli domestik dan luar negara memastikan bahawa turun naik terhadap permintaan dan harga dalam negara dapat diimbangi oleh mereka di luar negara dan sebaliknya.

Pusat Perdagangan Antarabangsa (International Trade Centre, ITC) menerusi laporan Prospek Daya Saing PKS 2020 menekankan empat ciri utama yang perlu dimiliki oleh perniagaan kecil untuk kekal dalam dunia pasca-pandemik, iaitu ketahanan, keterangkuman, digitalisasi dan kelestarian.

Keperluan bagi rangkuman ekonomi telah diberi penekanan akibat daripada kesan gangguan ekonomi terhadap golongan yang kurang bernasib baik dari segi ekonomi, terutamanya mereka yang berada dalam sektor tak formal dan PKS. Mewujudkan ekonomi yang lebih inklusif dalam era pasca pandemik harus dimulakan dengan pekerjaan yang wajar dan perlindungan sosial untuk semua. PKS menyediakan kira-kira 70% pekerjaan dan separuh aktiviti ekonomi di seluruh dunia. Perniagaan kecil menggaji bahagian kumpulan yang kurang bernasib baik yang berkadar tak seimbang, termasuk pekerja kurang berkelayakan, golongan belia dan wanita. Dalam dunia pasca-pandemik, perlindungan sosial sejagat dan inisiatif yang dipimpin oleh majikan diperlukan bagi meningkatkan mata pencarian golongan kurang bernasib baik untuk melindungi segmen populasi yang rentan ini daripada krisis di masa hadapan.

Teknologi digital akan mengambil tempat di pentas utama dalam normal baharu kerana teknologi ini dapat membantu syarikat untuk mengatasi gangguan seperti ini dengan lebih baik — perubahan permintaan dan keyakinan pengguna dengan pantas, gangguan pengoperasian, ketidakpastian dan lebih tenaga kerja — seperti yang dihadapi ketika sekatan pergerakan COVID-19. Semasa sekatan pergerakan, normal baharu bagi telekomunikasi, pembelajaran jarak jauh, telesidang, perkhidmatan kesihatan dalam talian, e-dagang dan pembayaran digital adalah sangat jelas dan pengalaman yang didapati berkemungkinan menyebabkan peningkatan penggunaan analisis data raya dan kecerdasan buatan oleh perniagaan dalam membuat keputusan semasa pasca pandemik. Berdasarkan senario pasca pandemik tersebut, reformasi dasar dan peraturan dalam perkhidmatan teknologi maklumat dan komunikasi perlu dipercepatkan agar dapat meningkatkan akses, meningkatkan kebolehpercayaan dan mengurangkan kos.

Krisis COVID-19 berkemungkinan akan membawa lebih banyak perhatian kepada isu kelestarian berikutan kebimbangan terhadap alam sekitar terus meningkat, terutamanya dengan bukti yang menunjukkan bahawa kemunculan krisis berikutnya mungkin daripada perubahan iklim, yang tergolong sebagai risiko teratas dalam perniagaan global menerusi kaji selidik 2019 oleh pakar industri insurans. Tumpuan akan diberikan kepada pengurangan kos dan peningkatan produktiviti menerusi kecekapan tenaga dan tenaga boleh diperbaharui serta penerapan prinsip ekonomi kitaran (*circular economy*) untuk memenuhi matlamat kelestarian. Bagi meningkatkan daya saing, Kerajaan perlu memperkasa teknologi digital, seperti penggunaan proses kemudahan perdagangan rentas sempadan digital yang lebih mudah, pantas dan selamat.

Berdasarkan senario pasca pandemik tersebut, reformasi dasar dan peraturan dalam perkhidmatan teknologi maklumat dan komunikasi perlu dipercepatkan agar dapat meningkatkan akses, meningkatkan kebolehpercayaan dan mengurangkan kos.

Agenda yang lestari dan inklusif meningkatkan daya tahan ekonomi. Mereka yang dapat mengemudi persekitaran perniagaan digital yang didorong oleh perkhidmatan akan mendapat kelebihan berbanding pesaing lain kerana rantai bekalan global dan juga model perniagaan sedang dibentuk semula bagi memenuhi permintaan yang baharu.

Berdasarkan sudut pandangan ini, Kerajaan Malaysia akan meneruskan momentum pemulihan ekonomi yang telah dimulakan sejak Mei 2020 bagi memberi pelbagai bantuan kepada PKS, termasuk menerusi PENJANA dan Kita Prihatin yang kini masih diteruskan. Kegigihan Kerajaan yang menyeluruh untuk menyokong agenda pembangunan PKS di tengah-tengah krisis ini terbukti menerusi Belanjawan 2021 yang memperuntukkan sejumlah RM38.7 bilion, dana tertinggi setakat ini, bagi memberi manfaat secara eksklusif kepada PKS atau dapat diakses oleh PKS bersama-sama dengan perniagaan lain. Walaupun kejayaan memulihkan ekonomi negara sebahagiannya bergantung kepada kejayaan membendung pandemik COVID-19, pelaksanaan langkah yang efisien dan tepat pada waktunya menerusi pemantauan yang rapi terhadap Belanjawan 2021 akan menjadi instrumen untuk menggalakkan pemulihan, pertumbuhan dan pelaburan dalam kalangan perniagaan Malaysia, khususnya PKS.